

Seat No.	
-----------------	--

History of the Marathas (1600 AD-1818 AD) (Social & Cultural)

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

14

- 1) ——— येथील शिलालेखावर मराठी भाषेतील 'श्री चामुण्डाराजे करवियले' हे शब्द आढळले
अ) हैद्राबाद
ब) बेंगलोर
क) मुंबई
ड) श्रवणबेळगोळ
- 2) मुकुंदराज यांनी ——— हा ग्रंथ लिहिला.
अ) गाथासप्तर्षी
ब) गोरक्षगीता
क) विवेकसिंधू
ड) चतुर्थचिंतामणी
- 3) ——— हा मराठी भाषेतील पहिला चरित्रग्रंथ होय.
अ) लीळाचरित्र
ब) मुर्तीप्रकाश
क) रूक्मीणीस्वयंवर
ड) वच्छाहरण
- 4) मराठा कालखंडात ——— ही जात स्वतःला ब्राम्हणापेक्षा श्रेष्ठ समजत होती.
अ) कुंभार
ब) प्रभू
क) लोहार
ड) सुतार
- 5) मराठकालीन स्त्री गुलामांना ——— म्हटले जात होते.
अ) विधवा
ब) सती
क) कुणबीन
ड) वीरांगणा
- 6) मराठा कालखंडात समाजव्यवस्थेत अस्पृश्य जातींना ——— म्हटले जात होते.
अ) उच्च वर्णीय
ब) क्षत्रिय
क) वैश्य
ड) शुद्र
- 7) मराठा काळात बलुतेदार — अलुतेदार ——— म्हणून ओळखले जात
अ) कारू-नारू
ब) जहागीरदार
क) जमीनदार
ड) मीरासदार
- 8) ——— यांनी समाज प्रबोधनासाठी भारूडाचा उपयोग केला.
अ) संत ज्ञानेश्वर
ब) संत एकनाथ
क) संत तुकाराम
ड) संत चोखामेळा
- 9) वारकरी संप्रदायात ——— देवतेची भक्ती केली जाते.
अ) राम
ब) शंकर
क) विठ्ठल
ड) केदारनाथ

- 10) — संप्रदायात गुरूला पीर म्हणतात.
अ) वारकरी ब) नाथ
क) दत्त ड) सुफी
- 11) कानीफनाथ हे — या संप्रदायातील संत होते.
अ) नाथ ब) दत्त
क) वारकरी ड) सुफी
- 12) मराठाकालीन स्थापत्ये — या शैलीने बनवण्यात आली होती.
अ) नागर ब) हेमाडपंती
क) राजस्थानी ड) पाश्चात्य
- 13) 'सुंदरा मनामध्ये भरली' लावणीचा रचनाकार — हा शाहीर होय.
अ) राम जोशी ब) दत्ताजी
क) होनाजी बाळा ड) सगन भाऊ
- 14) माधवराव पेशव्याच्या दरबारात — हा चित्रकार होता.
अ) रामजी ब) माणकोजी
क) अनंत फंदी ड) होनाजी बाळा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) मराठी भाषेच्या विकासातील महानुभवीय साहित्याचे योगदान थोडक्यात सांगा.
ब) मराठा कालखंडात स्त्रीयांची स्थिती कशी होती?
क) मराठकालीन अस्पृशतेची माहिती लिहा.
ड) संत ज्ञानेश्वरांच्या कार्याची माहिती द्या.
इ) मराठा कालखंडात चित्रकलेचा विकास कसा झाला?
ई) शनिवारवाड्या विषयी माहिती लिहा.

प्र.3 टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

12

- अ) मराठी बखर वाङ्मय
ब) मराठाकालीन गुलामगिरी
क) महाराष्ट्र धर्म
ड) पेशवेकालीन स्थापत्ये

प्र.4 मराठा कालखंडातील बलुतेदारी पध्दतीचे वर्णन करा.

14

किंवा

महाराष्ट्राच्या जडणघडणीतील वारकरी संप्रदायाच्या कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.5 मराठा कालखंडातील किल्ले स्थापत्याची माहिती सांगा.

14

Seat No.	
-----------------	--

- 12) Maratha Architecture made up of _____ style.
a) Nagar b) Hemadpanti
c) Rajasthani d) Foreign
- 13) 'Sundara mana madhe bharali' ballad wrote _____ bard.
a) Ram Joshi b) Dattaji
c) Honaji Bala d) Sagan Bhau
- 14) Painter _____ was in Madhavrao Peshwa durbar.
a) Ramji b) Mankoji
c) Anant Fandi d) Honaji Bala

Q.2 Write Short answer on any four of the following. 16

- a) Tell in brief the contribution of Mahanubhav Literature in developing Marathi Language.
b) How was the position of women in Maratha period?
c) Write information on untouchability during Maratha period.
d) Give information about work of Saint Dnyaneshwar.
e) How painting was developed during Maratha period?
f) Write information about Shaniwarwada.

Q.3 Write Short notes on any Two of the following. 12

- a) Marathi Bakhar Literature
b) Slavery in Maratha period.
c) Maharashtra Dharma.
d) Peshwa period Architecture

Q.4 Describe on Balutedari system during Maratha period. 14

OR

Review the work of Varkari Cult in developing Maharashtra.

Q.5 Tell information about Fort architecture of Maratha period. 14

Seat No.	
-----------------	--

MARATHI (Paper – XIII)
मराठीचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

14

- 1) एखाद्या भाषेमध्ये कोणकोणते ध्वनी वापरले जातात हे ठरवणाऱ्या अभ्यासाला काय म्हणतात?
 अ) स्वनिमविचार ब) वाक्यविचार
 क) अर्थविचार ड) सारासार विचार
 - 2) 'समाजभाषाविज्ञान' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
 अ) गं.ना.जोगळेकर ब) रमेश वरखेडे
 क) प्र.न.जोशी ड) मु.श्री. कानडे
 - 3) भाषेतील व्यवच्छेदक स्वनिमिक भेदांचे वर्णन व्यवच्छेदक गुणांच्या सहाय्याने करण्याची पद्धती कोणी सुचविली?
 अ) लबव ब) ब्लूमफिल्ड
 क) चॉम्स्की ड) सोम्यूर
 - 4) भाषेतील काल्पनिक संबोधार्थ काय म्हणतात?
 अ) शब्द ब) स्वनिम
 क) वाक्य ड) रूपिम
 - 5) परस्परपूरक विनियोग असलेल्या, उच्चारसाम्य आणि अर्थदृष्ट्या एकच असणाऱ्या स्वनांच्या गटाला काय म्हणतात?
 अ) स्वनांतरे ब) स्वनिक परिसर
 क) स्वनिक प्रदेश ड) स्वनिक परिघ
 - 6) स्वनिमानंतर भाषेत उपयोजिला जाणारा अर्थपूर्ण घटक कोणता?
 अ) व्यंजन ब) रूपिम
 क) वचन ड) स्वनिमिक
 - 7) अर्थपूर्ण परंतु स्वतंत्रपणे भाषेत येवू न शकणाऱ्या रूपांना काय म्हणतात?
 अ) मुक्त रूपे ब) स्वतंत्र रूपे
 क) बध्द रूपे ड) मूळ रूपे
 - 8) वाक्यांचा वर्णनात्मक पद्धतीने केल्या जाणाऱ्या अभ्यासास काय म्हणतात?
 अ) अर्थविचार ब) अक्षरविचार
 क) शब्दविचार ड) वाक्यविचार

- 9) एखादा शब्द उच्चारल्यास जो अर्थ जाणवतो त्या अर्थास काय म्हणतात?
अ) सांकल्पनिक अर्थ ब) शैलीगत अर्थ
क) साहचर्यपर अर्थ ड) भावपर अर्थ
- 10) 'प्रथमोपस्थित संघटक' या संकल्पनेचा जनक कोण आहे?
अ) लबव ब) ब्लूमफिल्ड
क) चॉम्स्की ड) सोस्यूर
- 11) नामाशी संबंधित असलेल्या पदबंधास काय म्हणतात?
अ) क्रियापदबंध ब) विशेषणपदबंध नामपदबंध
क) नामपदबंध ड) सर्वनामपदबंध
- 12) वाक्यविचार करताना कोणती संकल्पना महत्वाची ठरते?
अ) एकस्तरीयकरण ब) द्विस्तरीयकरण
क) पंचसूत्रीकरण ड) रचनांतरण
- 13) 'अहिराणी' ही कोणत्या लोकांची बोली आहे?
अ) इराणी ब) द्राविडी
क) आरमिनी ड) आभीर
- 14) प्रमाण मराठीतील 'ळ' च्या जागी 'य' चा वापर कोणत्या बोलीत होतो?
अ) मालवणी ब) हळबी
क) वऱ्हाडी ड) अहिराणी

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या स्वनांचे गुणविशेष कोणते?
- 2) मराठी भाषा आणि संस्कृती सहसंबंध स्पष्ट करा.
- 3) 'मराठीचे भाषाकुल' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 4) वैदर्भी बोलीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 5) संकल्पनिक अर्थ म्हणजे काय?
- 6) 'प्रथमोपस्थित संघटक' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- 1) स्वनांतर निर्मितीची कारणे स्पष्ट करा.
- 2) मराठीचे प्रादेशिक भेद स्पष्ट करा.
- 3) मराठी भाषकाची व्यक्तिगत विशिष्टता व भाषिक व्यवहार लिंग, वय या घटकांवर कशा रीतीने अवलंबून असते?
- 4) शून्य रूपिकांतरे ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न?

14

प्रमाणभाषा व बोलीभाषा यांचा सहसंबंध सांगून, अहिराणी बोलीची वैशिष्ट्ये विस्ताराने स्पष्ट करा.

किंवा

‘भाषा आणि समाज’ यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न?

‘स्वनिमविचार’ ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

Theoretical Perspectives in Sociology

Max. Marks: 70

सुचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 बहुपर्यायी प्रश्न

14

- 1) खालीलपैकी कोणता विचारवंत प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादी म्हणून ओळखला जातो?
अ) गॉफमन
ब) ब्लुमर
क) मीड
ड) वरील सर्व
- 2) खालीलपैकी कोणता टिकात्मक सिध्दांतासाठी प्रसिद्ध आहे?
अ) अलेक्झांडर
ब) हेबरमास
क) अल्थुजर
ड) वरील सर्व
- 3) 'व्यक्ती संरचना तयार करतो.' असे कोण म्हणतो?
अ) गिडींग्ज
ब) डेरिडा
क) फुको
ड) बर्गर
- 4) ज्ञानाची शक्ति हे उत्तर संरचनावादाचे मुळ आहे असे कोण म्हणतो?
अ) बर्गर
ब) ब्लुमर
क) फुको
ड) मीड
- 5) खालीलपैकी कोणता समाजशास्त्रज्ञ फ्रॅंकफुर्ट संप्रदायाशी संबंधित आहे?
अ) बर्गर
ब) ब्लुमर
क) फुको
ड) मीड
- 6) भुमिका, नियमने आणि अधिकार हे आंतरक्रियेतून निर्माण होतात असे कोणी म्हंटले आहे?
अ) एच. ब्लुमर
ब) जी. मीड
क) इ. गॉफमन
ड) सी.कुले
- 7) 'इन्वीटेशन टू सोशियोलॉजी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) पी.बर्गर
ब) ए.शुट्टज
क) एच. ब्लुमर
ड) यापैकी नाही
- 8) खालीलपैकी कोणती पद्धती सामाजिक वास्तवाशी निगडित आहे?
अ) लोकपद्धती विज्ञान
ब) घटनापद्धतीशास्त्र
क) पद्धती
ड) वरील सर्व
- 9) संवादात्मक क्रिया आणि क्रियेचा तार्किक हेतू यामध्ये कोणी फरक केला?
अ) अल्थुजर
ब) हेबरमास
क) मीड
ड) मार्क्स

- 10) संरचनात्मक मार्क्सवादाचा जनक कोण आहे?
अ) अल्थुजर
क) फुको
ब) हेबरमास
ड) मीड
- 11) खालीलपैकी कोणत्या घटनापद्धतीशास्त्रज्ञ नाही?
अ) शुटज
क) गारफिंकल
ब) हुसरेल
ड) मीड
- 12) घटनापद्धती शास्त्राचा जनक कोण?
अ) गारफिंकल
क) मीड
ब) हुसरेल
ड) ब्लुमर
- 13) अद्वितीयता आणि प्रतिकारता सामाजिक संबंधाचे मुळ घटक आहेत असे कोण म्हणतात?
अ) हुसरेल
क) बर्गर
ब) शुटज
ड) गारफिंकल
- 14) मन, स्वत्व आणि समाज ह्या संकल्पना कोणी मांडल्या?
अ) ब्लुमर
क) मीड
ब) कुले
ड) गॉफमन

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) प्रतिकात्मक आंतरक्रियावाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) हर्बर्ट ब्लुमर चे प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
- 3) पिटर बर्गरचे घटनापद्धतीला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
- 4) गारफिंकेलचे प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
- 5) प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाचे सैद्धांतिक स्वरूप स्पष्ट करा.
- 6) लोकपद्धती विज्ञानाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

12

- 1) अलेक्झांडरचा नवप्रकार्यवाद
- 2) मिडची स्वत्वाची संकल्पना
- 3) डेरिडाचे व्याकरणशास्त्र
- 4) सामाजिक जिवनात प्रतिकांचे महत्त्व

प्र.४ घटनाशास्त्र म्हणजे काय ते सांगून ऑफ्रेड शुट्रज चा घटनाशास्त्राचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

14

किंवा

संरचनीकरण म्हणजे काय? गिडींग्जचा संरचनीकरणाचा स्पष्ट करा.

प्र.5 इरविंग गॉफमेनचा संरचनीकरणाचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
SOCIOLOGY (Paper–III)

Theoretical Perspectives in Sociology

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice Questions:

14

- 1) Which of the following thinker known as a symbolic integrationist?
 - a) Goffman
 - b) Blummer
 - c) Mead
 - d) All of above
- 2) To whom is known as a critical theorist?
 - a) Alexander
 - b) Habermass
 - c) Althuser
 - d) All of above
- 3) Who says 'Persons create structure'?
 - a) Giddens
 - b) Derrida
 - c) Foucault
 - d) Berger
- 4) According to whom 'Power of Knowledge' is a basic of Post-structuralism?
 - a) Berger
 - b) Blummer
 - c) Foucault
 - d) Mead
- 5) Which of the following sociologist is related with Frankfurt school?
 - a) J. Alexander
 - b) J. Habermass
 - c) L. Althuser
 - d) G. Mead
- 6) 'Role, Norms and Authority raise form interaction' Who said this?
 - a) H. Blummer
 - b) G. Mead
 - c) E. Goffman
 - d) C. Cooley
- 7) Who wrote the book entitled, 'Invitation to Sociology'?
 - a) P. Burger
 - b) A. Shutz
 - c) H. Blummer
 - d) None of the above
- 8) Which of the following method is related with 'Social Reality'?
 - a) Ethnomethodology
 - b) Phenomenology
 - c) Methodology
 - d) All of above
- 9) Who make the difference between communicative action and rational purpose of action?
 - a) Althuser
 - b) Habaermass
 - c) Mead
 - d) Marx
- 10) Who is the father of structural -Marxism?
 - a) Althuser
 - b) Habaermass
 - c) Foucault
 - d) Mead
- 11) Which of the following thinker is not a Ethnomethologist?
 - a) Shutz
 - b) Husserel
 - c) Garfinkel
 - d) Mead

- 12) Who is father of Phenomenology?
 - a) Garfinkel
 - b) Husserl
 - c) Mead
 - d) Blummer
- 13) Uniqueness and Typification are the basic factors of social relation who says that?
 - a) Husserl
 - b) Shultz
 - c) Burger
 - d) Garfinkel
- 14) Who propounded concept of Mind, Self and Society?
 - a) Blummer
 - b) Cooley
 - c) Mead
 - d) Goffman

Q.2 Write short answers (Any Four)

16

- Explain the term Symbolic interactionism?
- Explain the term Herbert Blumer's contribution to symbolic interactionism.
- Explain the Peter Burger's contribution to Phenomenology
- Explain the Garfinkel's contribution to ethnomethodology
- Explain the theoretical nature of symbolic interactionism.
- Explain the limitations of ethnomethodology

Q.3 Write short notes (Any Two)

12

- a) Alexander's Neo-Functionalism
- b) Meads concept of self
- c) Derridas Grammatology
- d) Funtions of symbol in social life

Q.4 a) What is Phenomenology? Explain Alfred Shultz's theory Phenomenology.

OR

- b) What is Structuration? Explain Giddens's structuration theory.**

Q.5 Explain the Erving Goffman's theory of symbolic interactionism

14

Seat No.	
----------	--

Max. Marks: 70

Page 1 of 3

- 10) वीणा को ---- ने साधा ।
अ) राजा
क) प्रधान
ब) प्रियवन्द केशकम्बलि
ड) सेनापति
- 11) कुरुक्षेत्र में कुल ---- सर्ग है ।
अ) पाँच
क) नौ
ब) आठ
ड) सात
- 12) प्रियवन्द मौन से ---- की ओर बढ़ता है ।
अ) स्वर
क) लय
ब) ताल
ड) मधुरता
- 13) बावरे अहेरी के प्रति अज्ञेय के मन में ---- का भाव है ।
अ) दया
क) कृतज्ञता
ब) भक्ति
ड) श्रद्धा
- 14) अज्ञेय ---- के प्रवर्तक है ।
अ) प्रगतिवाद
क) छायावाद
ब) प्रयोगवाद
ड) हालावाद

प्र.2 निम्नलिखित में से कीन्ही चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) कुरुक्षेत्र की भाषा की विशेषताएँ लिखिए।
- 2) कुरुक्षेत्र के प्रथम सर्ग में भीष्म ने कोन सा संदेश दिया है?
- 3) असाध्यवीणा कविता कोन – से आख्यान पर आधारित है?
- 4) नदी के द्विप की प्रतीकात्मकता स्पष्ट किजिए।
- 5) दलाईलामा की सभा में आयी हुई स्त्रियों के साडियों का वर्णन किजिए।
- 6) लिच्छवी कुमार ऊँगलियाँ क्यों चटकाने लगे?

प्र.3 निम्नलिखित में से कीन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या किजिए।

12

- 1) "पोंछो अश्रु, उठो, द्रुत जाओ
वन में नहीं, भुवन में।
होओ खड़े असंख्य नरों की
आशा बन जीवन में।"
- 2) "हाँ, सब कुछ हो चुका पितामह, रहा नहीं कुछ शेष,
शेष एक आँखो के आगे है यह मृत्यु — प्रदेश — "
- 3) "युद्ध को तुम निन्द्य कहते हो, मगर
जब तलक हैं उठ रहीं चिनगारियाँ
भिन्न स्वार्थों के कुलिश-संघर्ष की,
युद्ध तब तक विश्व में अनिवार्य है।"
- 4) "रक्त से छीने हुए इस राज्य को
वज्र हो कैसे सकूँगा भोग मैं?
आदमी के खून में यह है सना
और है उसमें लहू अभिमन्यु का।"

- प्र.4** 'असाध्यवीणा' कविता का भावार्थ लिखकर उसकी समीक्षा कीजिए। **14**
अथवा
'राधा की बेटियाँ' कविता की राधा की वेदना स्पष्ट कीजिए।
- प्र.5** युधिष्ठिर का चरित्र – चित्रण कीजिए। **14**

Seat No.	
----------	--

- 10) _____ Celie's younger sister.
 - a) Sofia
 - b) Shug Avery
 - c) Millie
 - d) Nettie
- 11) Amiri Baraka is one of the _____ of African American Poetry.
 - a) pioneer
 - b) rebellious
 - c) revolutionary provocateurs
 - d) none of the above
- 12) The Harlem Renaissance was also known as _____.
 - a) New Negro Moment
 - b) New Negro Migration
 - c) New Negro Activity
 - d) New Negro Movement
- 13) The play *Dutchman* is a _____.
 - a) political allegory
 - b) political thought
 - c) comedy
 - d) none of the above
- 14) The play *Dutchman* was first presented in New York City at the _____ theatre.
 - a) Swan sea
 - b) Cherry Lane
 - c) Broadway Lane
 - d) Boston Lane

Q.2 Answer the following questions in brief. (Any Four) **16**

- Comment on the theme of the poem 'I Too'.
- What does Maya Angelou speak about in the poem 'A caged Birds'?
- Comment on the title of the poem 'A Prayer'.
- What is the theme of the poem 'Joy in Woods' by Claude McKay?
- Which are various symbols in the poem 'A Caged Bird'?
- What is the prayer of Claude McKay in the poem 'A prayer'?

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) **12**

- 1) Write a critical note on the Harlem Renaissance.
- 2) Influence of Harlem Renaissance on African American literature.
- 3) What is New Americanism? State any five characteristics of it.
- 4) What are the objectives of 'The rise of New Americanism'?

Q.4 Draw a character sketch of Celie. **14**

OR

What life lessons does the novelist give in *The colour purple*?

Q.5 Write a critical note on the various themes in the play Dutchman. **14**

Seat No.	
----------	--

Day & Date: Monday, 20-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 अ) खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

07

- 1) नियंत्रित बाजारपेठेत कमिशन व बाजार शुल्क ---- कडून निर्धारित केले जाते.
अ) बाजार समिती
ब) शेतकरी
क) सरकार
ड) हस्तक
- 2) ---- शेती क्षेत्राला अल्पकालीन कर्जाचा पुरवठा करते.
अ) एल. आय. सी.
ब) आय. डी. बी. आय.
क) यू. टी. आय.
ड) प्राथमिक कृषी पुरवठा संस्था
- 3) कृषी मूल्य आयोगाच्या स्थापनेची शिफारस ---- ने केली.
अ) झा समिती
ब) शिवाजीराव पाटील समिती
क) पाटील समिती
ड) नरसिंहम समिती
- 4) मध्यान्ह भोजन योजना ---- मध्ये सुरु झाली.
अ) 1990
ब) 1992
क) 1994
ड) 1995
- 5) नाबार्डचे मुख्यालय ---- येथे आहे.
अ) पुणे
ब) दिल्ली
क) चेन्नई
ड) मुंबई
- 6) राष्ट्रीय रोजगार हमी योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी केंद्र सरकार ---- टक्के निधी पुरविते.
अ) 70
ब) 90
क) 100
ड) 80
- 7) स्वातंत्र्योत्तर काळात शेतमजुरांच्या संख्येत ---- झाली आहे.
अ) घट
ब) स्थिर
क) वाढ
ड) वरील पैकी नाही

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

07

- 1) अन्न सुरक्षितता म्हणजे काय?
- 2) मध्यम कालीन कर्ज म्हणजे काय?
- 3) शिलकी साठा म्हणजे काय?
- 4) भविष्यकालीन व्यापार संकल्पना स्पष्ट करा.

- 5) सी.ए.सी.पी. चे पूर्ण रुप काय आहे?
- 6) अँगमार्कचे पूर्ण रुप लिहा.
- 7) एन.सी.डी.सी. चे पूर्ण रुप काय आहे?

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 10**
- अ) पीक विमा संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ब) शेतमजुरांचे सिमांतीकरण म्हणजे काय?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 15**
- अ) कृषी वित्तपुरवठ्यातील नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा.
 - ब) कृषी उद्योगांच्या समस्या आणि उपाययोजना स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 15**
- अ) शेतमजुरांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 - ब) भारताच्या शेतमाल बाजारपेठेतील दोषांची चर्चा करा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 16**
- अ) सहकारी संस्थांची शेतीतील भूमिका
 - ब) बाजार माहिती
 - क) शेतकऱ्यांचा कर्जबाजारीपणा
 - ड) कृषी विपनातील नाफेडची भूमिका
 - इ) राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
ECONOMICS (Paper- X)
Agricultural Development of India

Day & Date: Monday, 20-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figure to right indicate full marks.

Q.1 A) Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 10

- 1) The commission and market charges in regulated markets are fixed by _____.
 a) Market Committee b) Farmers
 c) Government d) Agents
- 2) _____ provides short term loan to agriculture sector.
 a) LIC
 b) IDBI
 c) UTI
 d) Primary Agricultural Credit Society
- 3) The established of agricultural prices commission was recommended by _____.
 a) Jha Committee b) Shivajirao Patil Committee
 c) Patil Committee d) Narsimhan Committee
- 4) Mid-Day Meal scheme introduced in _____.
 a) 1990 b) 1992
 c) 1994 d) 1995
- 5) The head office of NABARD is located at _____.
 a) Pune b) Delhi
 c) Chennai d) Mumbai
- 6) The central government provides _____ percent funds for the implementation of National Rural Employment Guarantee Scheme.
 a) 70 b) 90
 c) 100 d) 80
- 7) After independence the number of agriculture labour is _____.
 a) Decrease b) Stable
 c) Increase d) None of these

B) Answer in One sentence. 07

- 1) What is food security?
- 2) What is medium term loan?
- 3) What is buffer stock?
- 4) Explain the concept of future trading.
- 5) What is the full form of CACP?
- 6) Write the full form of AGMARK.
- 7) What is the full form of NCDC?

- Q.2 Answer the following.** **10**
- a) Explain the concept of crop-insurance.
 - b) What is marginalization of agricultural labour?
- Q.3 Answer the following. (Any One)** **15**
- a) Examine the role of NABARD in agricultural finance.
 - b) Explain the problems and measures for development of agro industries.
- Q.4 Answer the following. (Any One)** **15**
- a) Discuss the characteristics of agricultural labour.
 - b) Discuss the problem in agricultural marketing of India.
- Q.5 Write short notes. (Any Four)** **16**
- a) Role of co-operative institutions in agriculture
 - b) Market information
 - c) Farmers' indebtedness
 - d) Role of NAFED in agricultural marketing
 - e) National Rural Employment Guarantee Scheme

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
KANNADA (Paper – X)
Modern Prose

Day & Date: Monday, 20-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) ಒಡಲಾಳ ಇದೊಂದು -
 - 1) ನಾಟಕ
 - 2) ಕಾದಂಬರಿ
 - 3) ಕಥೆ
 - 4) ಕಾವ್ಯ
- 2) ಕಲಾಸಿಕ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದವರು -
 - 1) ಪುಟಗೌರಿ
 - 2) ರೇವಣ್ಣ
 - 3) ರಾಯರು
 - 4) ಸಣ್ಣಯ್ಯ
- 3) ಸಾಕವ್ವನ ಎರಡನೇ ಮಗ -
 - 1) ಸಣ್ಣಯ್ಯ
 - 2) ದೊಡ್ಡಯ್ಯ
 - 3) ರೇವಣ್ಣ
 - 4) ರಾಯರು
- 4) ಗುರುಸಿದ್ದು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳ -
 - 1) ಅರಣ್ಯ
 - 2) ಗುಡಿಸಲು
 - 3) ಶಿವಗುಡಿ
 - 4) ಮಾರೀಗುಡಿ
- 5) ಸಾಕವ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಸ್ತು
 - 1) ಗೊಂಬೆ
 - 2) ಎಮ್ಮೆ
 - 3) ಹುಂಜ
 - 4) ಆಕಳು
- 6) ಮೈಲಾರ ಮಹಾದೇವನೊಬ್ಬ
 - 1) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೈನಿಕ
 - 2) ಕವಿ
 - 3) ಆತಂಕವಾದಿ
 - 4) ದೇಶದ್ರೋಹಿ
- 7) ಸಂಗಾಪುರದ ಹಿರಿಯ ಪೈಲ್‌ವಾನ್ -
 - 1) ಗುರುಪಾದಪ್ಪ
 - 2) ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ
 - 3) ನಿಂಗಪ್ಪ
 - 4) ಸೋಮಣ್ಣ
- 8) ಕೊಲ್‌ಡ್‌ನೊಡನೆ ಲಿರಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಲೆಡ್ಸ್ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು -
 - 1) ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್
 - 2) ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್
 - 3) ಪ್ಲೇಟೋ
 - 4) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್
- 9) ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇಂದ್ರಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿ -
 - 1) ಕಟ್ಟಿಮನಿ
 - 2) ದಂಡೆ
 - 3) ವಾಲಿಕಾರ
 - 4) ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ

- 10) ವಸಂತ, ರಂಗಣ್ಣ ಕಮಲಮ್ಮ ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕತೆ -
 1) ಜೀವನಕಲೆ 2) ಆಕರ್ಷಣೆ
 3) ಮುದ್ದು 4) ರೈಲುದಾರಿಯ ರಕ್ಷಕ
- 11) ಒಡಲಾಳ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲಿನ ಚಿತ್ರ ಬರೆದವರು -
 1) ತಿಮ್ಮಿ 2) ಪುಟಗೌರಿ
 3) ಸಾಕವ್ವ 4) ಚಲುವಮ್ಮ
- 12) ಬೆಳಕಿನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು -
 1) ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ 2) ಚರಿತ್ರೆ
 3) ಆತ್ಮಕಥೆ 4) ಕಾದಂಬರಿ
- 13) ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯನವರನ್ನು ಲೇ ಮಹಿಮ ಬಾರೋ ಎಂದು ಕೂಗಿದವರು -
 1) ವಿಜಯ 2) ಕಮಲಮ್ಮ
 3) ಮಹಾದೇವ 4) ನಂದಕುಮಾರ
- 14 ಜೀವನ ಕಲೆ ಬರೆದವರು -
 1) ಚದುರಂಗ 2) ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿ
 3) ಶ್ರೀನಿವಾಸ 4) ಚಿತ್ತಾಲ

ಪ್ರ.2 ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

16

- 1) ಸಾಕವ್ವನ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- 2) ಸಾಕವ್ವನ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಗೆ ನಿಂತಿತ್ತು?
- 3) ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ರಾಯರು ಏನೆಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು?
- 4) ಯಾವುದು ಅನ್ವರ್ಥನ ನಿತ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು?
- 5) ಟ್ಯುಬಿಂಗನ್ ನಗರ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು?
- 6) ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ರಮ್ಯ ಕಾವ್ಯ-ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳು ಯಾರು?

ಪ್ರ.3 ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ

12

- 1) ಮಾರೀಗುಡಿ
- 2) ಬೂಟ್ ಪಾಲೀಸ್ ಹುಡುಗ
- 3) ರೇವಣ್ಣ
- 4) ಮೇಡಮ್ ಟ್ಯುಸಾಹಳ

ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕಿ ಸಾಕವ್ವನ ಜೀವನದ ದಾರುಣತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ರೈಲು ದಾರಿಯ ರಕ್ಷಕ ಅನ್ವರ್ಥನ ದೇಶ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

14

ಸ್ಟುಟ್‌ಗಾರ್ಟ್ ನಗರವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

Seat No.	
-----------------	--

- 9) संकलीत केलेल्या तथ्यांचे विश्लेषण करण्याची पहिली पायरी म्हणजे ——— होय.
अ) उद्दिष्टे
ब) गृहीतकृत्ये
क) वर्गीकरण
ड) यापैकी नाही
- 10) दोन घटकांच्या किंमती किंवा प्रमाण यांची एकमेकांशी तुलना करावयाची असते त्यावेळी सांख्यिकी विश्लेषणाची ——— पद्धती वापरतात.
अ) प्रमाणपद्धती
ब) शेकडेवारी पद्धती
क) गुणोत्तर पद्धती
ड) सरासरी
- 11) द्वितीयक मध्ये संकलीत करताना खालीलपैकी कोणती दक्षता घ्यावी?
अ) उपयोगिता
ब) विश्वसनियता
क) पर्याप्तता
ड) यापैकी सर्वच
- 12) जेव्हा संशोधनकर्ता हा अध्ययन क्षेत्रात जाऊन स्वतः ज्या साधनाद्वारे तथ्ये संकलीत करतो त्यास ——— स्त्रोत म्हणतात.
अ) प्राथमिक-द्वितीयक
ब) प्राथमिक
क) द्वितीयक
ड) यापैकी नाही
- 13) द्वितीयक तथ्ये ही ——— संकलीत केलेली असतात.
अ) वर्तमानकाळात
ब) भविष्यकाळात
क) भूतकालीन
ड) यापैकी नाही
- 14) एखाद्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या उंचीचे मापन करण्यासाठी तथ्यविश्लेषणाची ——— पद्धती वापरली जाईल.
अ) सरासरी
ब) प्रमाणपद्धती
क) गुणोत्तर पद्धती
ड) शेकडेवारी

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)

16

- 1) संशोधन अहवालाचे महत्व सांगा.
- 2) प्रश्नावली व अनुसूची यातील फरक स्पष्ट करा.
- 3) व्यक्तिगत प्रलेखाच्या मर्यादा सांगा.
- 4) तथ्यसंकलनाचा अर्थ सांगून महत्व स्पष्ट करा.
- 5) तथ्यविश्लेषणात सांख्यिकीचे महत्व सांगा.
- 6) कोणत्याही दोन व्यक्तिगत प्रलेखाबाबत माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (चार पैकी दोन)

12

- 1) तथ्यविश्लेषणासाठी वर्गीकरणाचे महत्व सांगा.
- 2) अहवाललेखनाचे उद्देश थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 3) प्राथमिक व द्वितीयक स्रोतांचे प्रकार सांगा.
- 4) तथ्य आणि सिध्दांताचा संबंध स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

- 1) सिध्दांत आणि संशोधन यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- 2) समाजिक संशोधनातील नीतीमुल्यावर निबंध लिहा.

प्र.5 संशोधन अहवाल लेखनात अंतर्भूत घटकांची चर्चा करा.

14

Seat
No.

Day & Date: Monday, 20-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

- 1) The _____ is initially writing in research report.
a) Hypothesis b) Research problem
c) Introduction d) Index
- 2) Theory and research are _____.
a) There is no correlation b) Interrelated
c) Contradictory is the concept d) None of these
- 3) The following _____ is the primary sources of research.
a) Personal document, Autobiographics dairy.
b) Books, Newspaper, Magazines
c) Govt. record, Document, Research report
d) Observation, Questionnaire, Interview
- 4) According to _____ the analysis reveals the important meaning of the fact.
a) P. V. Young b) Deutsch
c) Cook d) Jahaoda
- 5) The spirit of research work is called as _____.
a) Introduction b) Data collection
c) Tabulation d) Recommendation
- 6) According to _____ fact is an empirically variable observation.
a) Fairchild b) Goode and Halt
c) Durkhim d) P.V. Young
- 7) The only way to bring the research into the world is to _____.
a) Data collection b) Data Analysis
c) Research design d) None of these
- 8) _____ is constructed on the basis of fact.
a) A theory b) Hypothesis
c) Research design d) None of these
- 9) The first step is to analysis the fact collected is _____.
a) Objective b) Assumption
c) Classification d) None of these
- 10) Statistical analysis uses _____ when comparing the prices and ratios of to factors.
a) Standard method b) Hundreds
c) Ratio methods d) Average

- 11) What precautions to take when sampling secondary fact _____.
 - a) Usability
 - b) Reliability
 - c) Adequacy
 - d) All of these
- 12) When the researcher going in the study area, the tools that compile facts are called _____.
 - a) Primary – secondary
 - b) Primary
 - c) Secondary
 - d) None of these
- 13) Secondary facts are also compiled in the _____.
 - a) Present tense
 - b) Future tense
 - c) Past tense
 - d) None of these
- 14) The _____ method of fact analysis is used to measure the height of students in a college.
 - a) Average
 - b) Standard method
 - c) Ratio method
 - d) Hundreds

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- Explain the importance of a research report.
- Explain the difference between a questionnaire and a schedule.
- Explain the limitation of personal document.
- Write the meaning and importance of data collection.
- Explain the importance of statistics in data analysis.
- Provide information about any two personal documents.

Q.3 Write answers on any two of the following. 12

- Explain the importance of classification for data collection.
- Briefly explain the purpose of report writing.
- Specify the primary and secondary sources types.
- Explain the relationship of theory and fact.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- Explain the correlation between theory and research.
- Write an essay on the ethics and social research.

Q.5 Discuss the elements involved in writing a research report. **14**

Seat No.	
-----------------	--

History of Modern Maharashtra (1818 A.D.-1990 A.D.)

Max. Marks: 70

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- Page 1 of 4

- 9) भारतीय जनता पार्टीची स्थापना ---- साली झाली.
 अ) 1972 ब) 1947
 क) 1956 ड) 1980
- 10) राहूरी येथे ---- कृषी विद्यापीठ आहे.
 अ) महात्मा फुले ब) कोकण
 क) पंजाबराव देशमुख ड) मराठवाडा
- 11) मंडल आयोगाने इतर मागासवर्गीय जातींसाठी ---- आरक्षणाची शिफारस केली होती.
 अ) 27% ब) 20%
 क) 15% ड) 13%
- 12) ---- ही भारतातील उच्च शिक्षणाचे नियमन करणारी वैधानिक संस्था आहे.
 अ) राज्य मंडळ ब) विद्यापीठ मंडळ
 क) केंद्रीय मंडळ ड) विद्यापीठ अनुदान आयोग
- 13) महाराष्ट्रातील पहिली सहकारी सुतगिरणी ---- येथे स्थापन करण्यात आली.
 अ) पुणे ब) कोल्हापूर
 क) सोलापूर ड) इचलकरंजी
- 14) स्वतंत्र मराठी भाषिक राज्याचे ध्येय साध्य करण्यासाठी मुंबई येथे ---- परिषदेची स्थापना करण्यात आली होती.
 अ) प्रजा ब) संयुक्त महाराष्ट्र
 क) जन ड) विदर्भ

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) नागपूर करार
- 2) शेतकरी कामगार पक्ष
- 3) महाराष्ट्रातील व्यापार
- 4) वसंत बंधारा योजना
- 5) सहकाराचा अर्थ
- 6) वसंतदादा पाटील

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) महाराष्ट्रातील औद्योगिक सुधारणा
- 2) महाराष्ट्रातील दुष्काळ आणि दुष्काळ निवारणाचे धोरण
- 3) राज्य पुनर्रचना कायदा.
- 4) महाराष्ट्रातील शैक्षणिक सुधारणा

प्र.4 संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे वर्णन करा.

14

किंवा

महाराष्ट्रातील कृषी विकासाच्या धोरणाची चर्चा करा.

प्र.5 महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीची चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
HISTORY (Comp. Paper-II)
History of Modern Maharashtra (1818 A.D.-1990 A.D.)

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 14

- 1) Government of India was appointed _____ for reorganization of the state linguistic basis in 1947.
 - a) Dhar commission
 - b) Kothari commission
 - c) Shaha commission
 - d) Hunter commission
- 2) The states reorganisation commission was constituted by the Government of India in year _____.
 - a) 1946
 - b) 1935
 - c) 1953
 - d) 1960
- 3) The state of Maharashtra was formed on _____.
 - a) 1st May 1950
 - b) 1st May 1956
 - c) 1st May 1953
 - d) 1st May 1959
- 4) Asia's first cooperative sugar factory was established _____ in Maharashtra.
 - a) Mumbai
 - b) Sangali
 - c) Pravara nagar
 - d) Latur
- 5) Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada university is located at _____.
 - a) Mumbai
 - b) Pune
 - c) Nagpur
 - d) Aurangabad
- 6) _____ considered as pioneer of modern Maharashtra.
 - a) Yashwantrao Chavan
 - b) Vasant dada Patil
 - c) Vasant Rao Naik
 - d) Br. A. R. Antule
- 7) Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC) was established in year _____.
 - a) 1950
 - b) 1962
 - c) 1947
 - d) 1935
- 8) Shivsena political party were established by _____.
 - a) Sharad Pawar
 - b) Uddhav Thakare
 - c) Balasaheb Thakare
 - d) Prabodhankar Thakare
- 9) Bhartiya Janata party established in year _____.
 - a) 1972
 - b) 1947
 - c) 1956
 - d) 1980
- 10) _____ agriculture university is located at Rahuri.
 - a) Mahatma Phule
 - b) Kokan
 - c) Panjabrao Deshmukh
 - d) Marathwada

- 11)** Mandal commission was recommended to _____ reservation for other Backward class.
- a) 27% b) 20%
- c) 15% d) 13%
- 12)** The _____ is a statutory body for regulating higher education in India.
- a) State board b) University board
- c) Central board d) University grants commission
- 13)** First cooperative spinning mill in Maharashtra was establishment at _____.
- a) Pune b) Kolhapur
- c) Solapur d) Ichalkaranji
- 14)** To achieving the aim of separate Marathi linguistic state _____ parishad was founded in Mumbai.
- a) Praji b) Samyukt Maharashtra
- c) Jan d) Vidarbha

Q.2 Write the short answers. (Any Four) 14

- Nagpur Agreement
- Shetkari Kamgar Party
- Trade in Maharashtra
- Vasant Bandhara scheme
- Meaning of cooperation
- Vasantdada Patil

Q.3 Write Short notes (Any Two) 14

- Industrial development in Maharashtra
- Famine and famine policy in Maharashtra
- State Reorganization Act
- Educational Developments in Maharashtra

Q.4 Explain about the samyukta Maharashtra movement. **14**

OR

Discuss about the agricultural developments policy in Maharashtra.

Q.5 Discuss about the cooperative movement in Maharashtra. **14**

Seat No.	
-----------------	--

- 10) विशाल आणि संख्यात्मक अभ्यासासाठी — वापरले जाते.
 अ) ICSSR ब) Clinical
 क) Survey ड) SPSS
- 11) — हे संशोधकाला माहितीच्या समुद्रात नेते.
 अ) Internet ब) Twitter
 क) FaceBook ड) SMS
- 12) — म्हणजे माहितीचे संक्षिप्तरूपात सादरीकरण होय.
 अ) सांकेतीकरण ब) सारणीकरण
 क) Text ड) वर्गीकरण
- 13) — म्हणजे माहितीचे चित्रित स्वरूपात सादरीकरण होय.
 अ) आलेख ब) Pie chart
 क) Pyramids ड) All the above
- 14) सामाजिक संशोधनातील पूर्वकथन — असते.
 अ) निश्चित ब) अनिश्चित
 क) तांत्रिक ड) अशक्य

प्र.2 प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- 1) निरीक्षणाचे प्रकार कोण-कोणते आहे?
- 2) मुलाखत पद्धतीचे कोणते फायदे आहेत?
- 3) व्यष्टी अध्ययन पद्धत म्हणजे काय?
- 4) SPSS model म्हणजे काय?
- 5) माहितीचे वर्गीकरण म्हणजे काय?
- 6) संशोधन अहवालाचे घटक कोणते?

प्र.3 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

12

- 1) नमुना तंत्र
- 2) व्यष्टी अध्ययन पद्धत
- 3) सामाजिक संशोधनात internet चा वापर
- 4) माहितीचे विश्लेषण

प्र.4 प्रश्नावलीचे फायदे आणि मर्यादा कोणत्या?

14

किंवा

माहिती वर्गीकरण, सांकेतीकरण व सारणीकरण यांचे विश्लेषण करा.

प्र.5 सामाजिक संशोधनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
SOCIOLOGY (Paper-IV)
Methodology of Social Research

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions:**14**

- 1) _____ is the interaction between researcher and respondent.
 - a) Questionnaire
 - b) Interview
 - c) Observation
 - d) Films
- 2) The researcher views the facts through _____.
 - a) Hypothesis
 - b) Research
 - c) Observation
 - d) Documents
- 3) _____ represent the universe.
 - a) Sampling
 - b) Respondent
 - c) Questionnaire
 - d) Man
- 4) Questionnaire is send to _____.
 - a) Government
 - b) Researcher
 - c) Computer
 - d) Respondent
- 5) _____ method is applied for the study of large population.
 - a) Historical
 - b) survey
 - c) Clinical
 - d) Library
- 6) Case study is the _____ study of unit in its natural form.
 - a) Partial
 - b) Interim
 - c) comprehensive
 - d) Superficial
- 7) _____ are the source of data in Historical method.
 - a) documents
 - b) monuments
 - c) Memories
 - d) All the above
- 8) The word computer is derived from the Latin word _____.
 - a) Computare
 - b) Computer
 - c) Computation
 - d) Communication
- 9) The _____ is used for the statistical presentation of data.
 - a) Word
 - b) PowerPoint
 - c) Excel
 - d) Paint
- 10) _____ model is used for the large and quantitative studies.
 - a) ICSSR
 - b) Clinical
 - c) Survey
 - d) SPSS

- 11)** The _____ takes the researcher into ocean of knowledge.
a) Internet b) Twitter
c) FaceBook d) SMS
- 12)** _____ means presentation of data in compact form.
a) Coding b) Tabulation
c) Text d) Classification
- 13)** _____ means presentation of data in pictorial form.
a) Graphs b) Pie chart
c) Pyramids d) All the above
- 14)** The prediction in social research is _____.
a) Certain b) Uncertain
c) Technical d) Impossible

Q.2 Answer the following Questions (Any Four)

16

- What are the types of observation?
- What are the advantages of interview method?
- What is case study method?
- What is SPSS model?
- Why data is classified?
- What is the content of research report?

Q.3 Write notes the following (Any Two)

12

- a) Sampling technique
b) Case study method
c) Use of internet in social research
d) Analysis of data

Q.4 a) What are the merits and limitations of the Questionnaire method?

OR

b) Explain the classification, codification, and tabulation in analysis of data.

Q.5 Explain the different methods of social research.

14

Seat No.	
----------	--

काव्यशास्त्र एवं साहित्यलोचन

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) ——— इटालियन आत्मवादी दार्शनिक थे, जिन्होंने भौतिकवाद का विरोध किया।
अ) प्लेटो
ब) अरस्तू
क) लौंजाइनस
ड) क्रोचे
- 2) 'डिस्कवरीज' ——— की रचना है।
अ) पटेन्हम
ब) क्रोचे
क) बेन जॉनसन
ड) फिलिप सीडनी
- 3) ——— को बौद्धिक आनंद स्वीकार था, ऐन्द्रिय आनंद नहीं।
अ) प्लेटो
ब) अरस्तू
क) होमर
ड) लौंजाइनस
- 4) 'राजनीति-शास्त्र' ग्रंथ के रचयिता ——— है।
अ) प्लेटो
ब) अरस्तू
क) होमर
ड) बेन जॉनसन
- 5) 'On the Sublime' निबन्ध के रचनाकार ——— है।
अ) होमर
ब) गार्गिअस
क) पटेन्हम
ड) लौंजाइनस
- 6) 'पेरि इप्सुस' ग्रंथ का प्रकाशन 1554 में ——— ने किया था।
अ) इलियट
ब) सर फिलिप सीडनी
क) रोबेर्तेल्लो
ड) बेन जॉनसन
- 7) ——— कल्पना को प्रज्ञा से ऊँचा मानता है।
अ) कॉलरिज
ब) रिचर्डस
क) वर्ड्सवर्थ
ड) ड्रायडन

- 8) ——— ने ललित कल्पना को अवर और कल्पना को प्रवर माना है।

अ) कॉलरिज	ब) वर्ड्सवर्थ
क) शेक्सपियर	ड) मैकबैथ
- 9) 'ईस्थेटिक' ग्रंथ के रचनाकार ——— है।

अ) बेनेदेत्तो क्रोचे	ब) इलियट
क) मैथ्यु आर्नल्ड	ड) रिचर्ड्स
- 10) क्रोचे आत्मा की मूलभूत ——— क्रियाएँ मानते हैं।

अ) तीन	ब) चार
क) पाँच	ड) सात
- 11) 'निर्वैयाक्तिकता' का सिद्धांत ——— का है।

अ) रिचर्ड्स	ब) ड्रायडन
क) इलियट	ड) कॉलरिज
- 12) इलियट अनेकता में एकता को मानने के लिए ——— को आवश्यक मानते हैं।

अ) परिस्थिति	ब) प्रेरणा
क) कल्पना	ड) परम्परा
- 13) 'काव्य से ही व्यक्ति और समाज में मानसिक संतुलन बढ़ता है' यह विचार ——— का है।

अ) आई. ए. रिचर्ड्स	ब) वर्ड्सवर्थ
क) कॉलरिज	ड) बेन जॉनसन
- 14) कार्ल मार्क्स के विचार से प्रभावित ——— आलोचना है।

अ) आत्मप्रधान	ब) मनोवैज्ञानिक
क) प्रगतिवादी	ड) शास्त्रीय

प्र.2 निम्नलिखित में से कीन्ही चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) शास्त्रीय आलोचना ।
- 2) काव्यमूल्य माने क्या?
- 3) स्त्रीवादी आलोचना ।
- 4) कल्पना शब्द का अर्थ और कल्पना की एक परिभाषा लिखिए ।
- 5) क्रोचे के कला विषयक दो विचार लिखिए ।
- 6) युनानी आलोचकों के नाम लिखकर उनके सिद्धांतों के मात्र नाम लिखिए ।

प्र.3 निम्नलिखित में से कीन्ही दो के उत्तर विस्तार से लिखिए।

12

- 1) संप्रेषण के स्वरूप को लिखते हुए महत्व पर प्रकाश डालिए।
- 2) व्यक्तिगत भावों का सामान्यीकरण कैसे होता है?
- 3) उत्तर आधुनिकतावाद का स्वरूप स्पष्ट किजिए।
- 4) मनोवैज्ञानिक आलोचना।

- प्र.4** विरेचन सिद्धान्त की चर्चा कीजिए। **14**
- अथवा**
- कल्पना शब्द का अर्थ लिखते हुए कल्पना के भेदों की चर्चा कीजिए।
- प्र.5** उदात्त शब्द का अर्थ बताते हुए उदात्त के विरोधी तत्वों पर प्रकाश डालिए। **14**

Seat No.	
-----------------	--

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- 1) According to Poulet, both vases and statues lack _____.
a) freedom
b) the interior
c) phenomenology
d) historicism
- 2) In his article 'Phenomenology of Reading', Poulet explains how the _____ gains the meaning of the text.
a) writer
b) reader
c) critic
d) poet
- 3) e European critics have a _____ attitude towards African writers.
a) Big Brother
b) sympathetic
c) kind
d) positive
- 4) Chinua Achebe's first novel was reviewed by a British woman named _____.
a) A. D. Hope
b) Kate Millet
c) Honor Tracy
d) Jane Doolittle
- 5) The point of view of Historical Materialism is put forth by _____.
a) Engels
b) Simone de Beauvoir
c) Greenblatt
d) Lenin
- 6) In the first Volume of her book 'The Second Sex', Beauvoir puts forth three points of views—1. Biological 2. _____ 3. Historical Materialism.
a) Social
b) Spiritual
c) Psychological
d) Biographical
- 7) According to Northrope Frye, the contemporary field of criticism is like _____.
a) Myth
b) ritual
c) religion
d) a share market
- 8) According to Frye, _____ will be the central myth or hypothesis of future criticism.
a) Oedipus Myth
b) Quest Myth
c) Bororo Myth
d) Medusa Myth
- 9) Mytheme is _____.
a) the smallest functional unit of myth
b) imagination
c) orchestra
d) the summary of myth

- 10) Claude Levi Strauss provides the example of the _____ study of myth.
 - a) Oedipus Myth
 - b) Quest Myth
 - c) Bororo Myth
 - d) Medusa Myth
- 11) The concept of 'Base and Superstructure' was put forth by _____.
 - a) Freud
 - b) Jung
 - c) Marx
 - d) Derrida
- 12) The literary leader among the Russian Formalists was _____.
 - a) Kafka
 - b) Jakobson
 - c) Shakespeare
 - d) Elaine Showalter
- 13) _____ is an example of utopian fiction.
 - a) Nineteen Eighty Four
 - b) News from Nowhere
 - c) The Handmaid's Tale
 - d) Brave New World
- 14) The term Ecofeminism was coined by _____.
 - a) Lucy Irigaray
 - b) Simone de Beauvoir
 - c) Julia Kristeva
 - d) Françoise d'Eaubonne

Q2 Write short notes on the following critical terms. (Any Four)

16

- 1) Intertextuality
- 2) Post-structuralism
- 3) Foregrounding
- 4) Feminist Criticism
- 5) Fabula and syuzhet
- 6) Utopia

Q.3 Answer the following.(Any Two)

12

- 1) What are the basic tenets of Ecofeminism?
- 2) Write a note on Post-colonialism.
- 3) What is Marxist Theory?
- 4) What do you mean by Formalism?

Q.4 Critically discuss how Chinua Achebe points out the attitude of the European critics towards African writers. **14**

OR

Illustrate Northrope Frye's plan of making the field of criticism systematic and scientific.

Q.5 How does Simone de Beauvoir explain Engel's point of view of historical materialism and prove the inefficacy of it?

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

KANNADA (Paper – XII)

Kannada Grammar-Practical Kannada

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

14

1) ಇದು 'ಪ' ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕ -

1) ಮ್

2) ಇ

3) ಙ

4) ನ್

2) ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು ದೇಶೀ ಅಕ್ಷರಗಳು -

1) ಹತ್ತು

2) ಹದಿನಾಲ್ಕು

3) ಐದು

4) ಒಂಬತ್ತು

3) ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದ ಕರ್ತೃ -

1) ಪಾಣಿನಿ

2) ಕೇಶಿರಾಜ

3) ಎರಡನೇ ನಾಗವರ್ಮ

4) ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ

4) ಇದು ಲೋಪ ಸಂಧಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ -

1) ಸುತ್ತೋಲೆ

2) ಅರಸಿ

3) ದೇವೇಂದ್ರ

4) ಕವಿರಾಜ

5) ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನಿಗಿರುವ ಬಿರುದು -

1) ಕನ್ನಡದ ಪಾಣಿನಿ

2) ಆಭಿನವ ಪಾಣಿನಿ

3) ವ್ಯಾಕರಣ ಕುಲತೀಲಕ

4) ವ್ಯಾಕರಣ ರತ್ನ

6) ಇದು ಪಂಚವಿಧ -

1) ಸಂಧಿ

2) ಸಮಾಸ

3) ಶುದ್ಧಗೆ

4) ವಚನ

7) ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಹತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ _____ ಎನಿಸುತ್ತವೆ.

1) ನಾಮಿ

2) ಪ್ಲುತ

3) ಅನುನಾಸಿಕ

4) ಸಮಾನ

8) ಪಾಣಿನಿ ಬರೆದ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥ -

1) ಅಷ್ಟಧ್ಯಾಯೀ

2) ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ

3) ಏ ಗ್ರಾಮರ್ ಆಫ್ ದಿ ಕರ್ನಾಟಾ ಲಾಂಗ್ವೇಜ್

4) ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ

9) ಇದು ವಿಸರ್ಗ

1) 0

2) ಙ

3) :

4) %

- 10) Creativity ಪದದ ಕನ್ನಡ ಸಂವಾದಿ ಪದ -
 1) ಸೃಜನ 2) ವಿಮರ್ಶೆ
 3) ಸೃಷ್ಟಿ 4) ರಚನೆ
- 11) ಕೇಶಿರಾಜನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ -
 1) ಕೋಮರಯ್ಯ 2) ಕವಿ ಸುಮನೋಬಾಣ
 3) ಎರಡನೇ ನಾಗವರ್ಮ 4) ಅಭಿರಾಮದೇವ
- 12) ಇದು ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರ -
 1) ತ 2) ಔ
 3) ನ 4) ಕ
- 13) ಬಳೆದೊಟ್ಟು ಇದು _____ ಸಮಾಸ
 1) ದ್ವಂದ್ವ 2) ಕ್ರಿಯಾ
 3) ಗಮಕ 4) ತತ್ಪುರುಷ
- 14 ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು _____ ಸಂಧಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆ
 1) ವಕಾರಾಗಮ 2) ಯಕಾರಾಗಮ
 3) ವಿಸಂಧಿ 4) ಸ್ವರಲೋಪಸಂಧಿ

ಪ್ರ.2 ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

16

- 1) ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ
- 2) ಅನುನಾಸಿಕ
- 3) ಪುಲ್ಲಿಂಗ
- 4) ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ
- 5) ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವ
- 6) ಒಂದನೇ ನಾಗವರ್ಮ

ಪ್ರ.3 ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ

12

- 1) ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರೆ
- 2) ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ
- 3) ಶಬ್ದಸ್ಮೃತ
- 4) ವಿಭಕ್ತಿ

ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) ಕೇಶಿರಾಜ ಕನ್ನಡ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ
- 2) ಕಲಾಸಂವಹನದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ

ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

14

ನಾಲವತ್ತೇಳಾಯ್ತುಳಿ ಶುದ್ಧಗೇಯಚ್ಚಗನ್ನಡಕ್ಕೀಕ್ರಮದಿಂ - ಕೇಶಿರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸೋಧಾರಣವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

Seat No.	
-----------------	--

- 9) व्यक्तिमत्त्व प्रदत्त तक्ता ---- यांनी विकसित केला.
 अ) रोशार्क ब) मुरे
 क) वुडवर्थ ड) कोहेन
- 10) संवेदन भ्रमाचा सामान्य प्रकार ---- हा होय.
 अ) श्रवणविषयक ब) आकर्षण
 क) अभिवृत्ती ड) इतर
- 11) डी.एस.एम IV ---- साली प्रकाशित झाली.
 अ) 1994 ब) 1980
 क) 1989 ड) 1900
- 12) ---- यांनी मानसशास्त्रीय मुल्यांकन (चार) दंडाचे वर्णन केले आहे.
 अ) ग्रीन ब) जेरोमी स्कटलर
 क) मित्तल ड) वार्न
- 13) ---- च्या मतानुसार गुणमापन नमुना (प्रस्त) सहसंबंधातून दिसून येतो.
 अ) विगिन्स ब) स्पोटझर
 क) टर्मिटन ड) इतर
- 14) कहन आणि कॅनेल यांनी मुलाखतकारांची ---- कार्ये सुचविली
 अ) पाच ब) दोन
 क) एक ड) इतर

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) प्रक्षेपण पद्धती म्हणजे काय?
- 2) मुलाखतीची व्याख्या द्या.
- 3) चित्र अवबोधन कसोटीशी संबंधित तीन कोणत्याही कसोट्या सांगा.
- 4) निओ-पी आय मधील पाच घटक सांगा.
- 5) बुद्धीगुणांक काढण्यासाठी कोणती संख्याशास्त्रीय पद्धत वापरली जाते.
- 6) वार्तनिक मुल्यांकनाची व्याख्या द्या.

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

12

- 1) मानवी मुल्यांकनाचे मार्गदर्शन
- 2) चित्र अवबोधन चाचणी
- 3) चिकित्सा मुलाखत
- 4) सुसंवादाचे महत्त्व

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

वर्तनातील (गुणमापनातील) पारंपारिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

किंवा

बोधनिक अकार्य्यकतेचे मुल्यमापन कसे कराल ते स्पष्ट करा.

प्र.5 प्रक्षेपणतंत्र म्हणजे काय ते सांगून प्रक्षेपण तंत्राचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

- [illegible]

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- What is projective test?
- Define interview.
- State any three clinical test the consist of MMPI.
- State five factors underling NEO-PI.
- Which statistical methods used to obtain IQ score?
- Define behavioural assessment.

Q.3 Write short notes (Any Two)

12

- a) Guidance of human assessment
- b) Thematic Apperception Test (TAT)
- c) Clinical interview
- d) Important of Rapport

Q.4 Explain traditional approach in behaviour assessment.

14

OR

Explain how to assess dysfunctional cognitions.

Q.5 Define projective method. Explain the various types of projective method.

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
URDU (Paper-VI)

Prem Chand Aur Iqbal Ka Khusoosi Mutale'a

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the left indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پوری کیجیے۔

(1) علامہ اقبال نے میونخ یونیورسٹی سے ایران الہیات پر۔۔۔۔ کی ڈگری حاصل کی۔

(A) ایم۔ فل (B) پی۔ ایچ۔ ڈی (C) ایم۔ اے۔ (D) ایم ایڈ

(2) علامہ اقبال نے دور طالب علمی ہی سے۔۔۔۔ کا آغاز کیا۔

(A) شاعری (B) موسیقی (C) مصوری (D) افسانہ نگاری

(3) نظم "والدہ مرحومہ کی یاد میں" علامہ اقبال کا مجموعہ کلام۔۔۔۔ میں شامل ہے۔

(A) بانگ درا (B) بال جبریل (C) رموز خودی (D) اسرار خودی

(4) ایک آرزو "ایک شام" صحیح کاستارہ اقبال کی یہ نظمیں۔۔۔۔ کے موضوع پر لکھی گئیں ہیں۔

(A) بچوں (B) عورت (C) تعلیم (D) منظر نگاری

(5) "اردو غزل جہاں تک جاسکتی ہے۔ اقبال نے پہنچا دیا۔ اس سے آگے کی فضاء میں پرواز سے غزل کے پر جلتے،

یہاں نظم کے شہپروں سے پرواز مسلسل کی ضرورت ہے۔"

مندرجہ بالا قول۔۔۔۔۔ نے علامہ اقبال کی غزلوں سے متاثر ہو کر کہا ہے۔

(A) آل احمد سرور (B) کلیم الدین احمد

(C) احتشام حسین (D) گوپی چند نارنگ

(6) آسمان تیری لحد پر شبنم افشانی کرے

سبزہ نورستہ اس گھر کی نگہبانی کرے

مندرجہ بالا شعر علامہ اقبال کی نظم۔۔۔۔۔ سے ماخوذ ہے۔

(A) مسجد قرطیبہ (B) والدہ مرحومہ کی یاد میں (C) ذوق و شوق (D) ساقی نامہ

(7) نظم "ذوق شوق" کو۔۔۔۔۔ کا شاہکار قرار دیا گیا ہے۔

(A) مرثیہ (B) قصیدہ (C) نعتیہ شاعری (D) سیاسی شاعری

(8) نظم "مسجد قرطبہ" میں علامہ اقبال نے۔۔۔۔۔ کے اوصاف بیان کیے ہیں۔

(A) بادشاہوں (B) درویشوں (C) صوفیوں (D) مرد مومن

(9) نظم "ساقی نامہ"۔۔۔۔۔ بند پر مشتمل ایک طویل نظم ہے۔

(A) پانچ (B) سات (C) آٹھ (D) نو

(10) تیرے شب و روز کی اور حقیقت ہے کیا

ایک زمانے کی رو جس میں نہ دن ہے نہ رات

مندرجہ بالا شعر میں صنعت۔۔۔۔۔ پائی جاتی ہے۔

(A) تضاد (B) اشتقاق (C) تلمیح (D) تجاہل عارفانہ

(11) اٹھاساقی پر دہ اس راز سے

لڑا دے ممولے کو شہباز سے

مندرجہ بالا شعر علامہ اقبال کی نظم۔۔۔۔۔ سے ماخوذ ہے۔

(A) ساقی نامہ (B) والدہ مرحومہ کی یاد میں (C) مسجد قرطبہ (D) ذوق و شوق

(12) نظم "مسجد قرطبہ" علامہ اقبال کا مجموعہ کلام۔۔۔۔۔ میں شامل ہے۔

(A) بانگ درا (B) بال جبرئیل (C) ضرب کلیم (D) ارمغان حجاز

(13) علامہ اقبال کی ابتدائی غزلوں میں۔۔۔۔۔ رنگ نظر آتا ہے

(A) روایتی (B) رومانوی (C) فلسفیانہ (D) صوفیانہ

(14) علامہ اقبال کی وفات۔۔۔۔۔ میں ہوئی۔

(A) 1937ء (B) 1938ء (C) 1939ء (D) 1940ء

16

سوال نمبر 2. مختصر جواب لکھیے: (کوئی چار/04)

(1) نظم "مسجد قرطبہ" کا مرکزی خیال بیان کیجیے۔

(2) ضرب کی کلیم وجہ تسمیہ بیان کیجیے۔

(3) نظم "والدہ مرحومہ کی یاد" کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(4) علامہ اقبال کے افکار پر اکبر الہ آبادی کے اثرات بیان کیجیے۔

(5) علامہ اقبال کی فلسفیانہ شاعری میں "تصور فقر" پر مختصر روشنی ڈالیے۔

(6) علامہ اقبال کی غزل گوئی کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجیے۔ (کوئی دو/02)

(1) مٹا دیا مرے ساقی نے عالم من و تو

پلا کے مجھ کو مئے لا الہ الا اللہ

نہ مئے نہ شعر نہ ساقی نہ شور چنگ و رباب

سکوت کوہ و لب جوئے والا نہ خود رو

گدائے میکدہ کی شان بے نیازی دیکھ

پہنچ کے چشمہ حیوان یہ توڑتا ہے سب کو

(2) مرا سبوچہ غنیمت ہے اس زمانے میں

کہ خانقاہ میں خالی ہیں صوفیوں کے کدو

میں نو نیاز ہوں مجھ سے حجاب ہی اولیٰ

کہ دل سے بڑھ کے ہے میری نگاہ بے قابو

اگرچہ بحر کی موجوں میں ہے مقام اس کا

صفائے پاکئی طینت سے ہے گہر کا وضو

(3) متاع بے بہا ہے درد و سوز آرزو مندی

مقام بندگی دے کہ نہ لوں شان خداوندی

تیرے آزاد بندوں کی نہ یہ دنیا نہ وہ دنیا

یہاں مرنے کی پابندی وہاں جینے کی پابندی

حجاب اکیسر ہے آوارہ کوئے محبت کو

میری آتش کو بھڑکاتی ہے تیری دیر پیوندی

4) گزراوقات کر لیتا ہے یہ کوہ و بیاباں میں
 کہ شاہیں کے لئے ذلت ہے کار آشیاں بندی
 یہ فیضان نظر تھا یا کتب کی کرامت تھی
 سکھائے کس نے اسمعیل کو آداب فرزند

زیارت گاہ اہل عزم و ہمت ہے لحد میری
 کہ خاک راہ کو میں نے بتایا راز الوندی

14

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھئے:- (کوئی ایک / 01)

1) علامہ اقبال کا مقام مرتبہ بیان کیجئے۔

2) نظم "ذوق و شوق" کا تنقیدی جائزہ تحریر کیجئے۔

14

سوال نمبر 5. علامہ اقبال نظم نگاری پر مفصل نوٹ لکھیے۔

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
POLITICAL SCIENCE (Paper – IV)
Theory of International Politics

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
 Time: 3:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

14

- 1) संयुक्त राष्ट्रांचे पहिले महासचिव कोण होते?
 अ) बुत्रोस बुत्रोस घाली ब) इरीक ड्रस्मड
 क) कोफी अन्नन ड) बान-की-मून
- 2) एक ध्रुवीय जगाचा उदय कोणत्या सालात झाला?
 अ) 1985 ब) 1991
 क) 1995 ड) 1999
- 3) खालीलपैकी कोणत्या देशास अलीकडेच 'सार्क' संघटनेत प्रवेश देण्यात आला आहे?
 अ) अफगाणिस्तान ब) चीन
 क) म्यानमार ड) थायलंड
- 4) यापैकी कोण सांस्कृतिक सदस्य नाही?
 अ) भारत ब) श्रीलंका
 क) मालदीव ड) थायलंड
- 5) C.T.B.T. म्हणजे काय?
 अ) Comprehensive Test Ban Talks
 ब) Strategic Arms Reduction Treaty
 क) Comprehensive Test Ban Treaty
 ड) Common Test Ban Talks
- 6) खालीलपैकी ——— क्रिया शस्त्रीकरणाशी संबंधित आहे.
 अ) युद्ध ब) परस्पर तडजोड
 क) शांतता ड) शस्त्र मर्यादा
- 7) 'एशियन' कोणत्या साली अस्तित्वात आली?
 अ) 1960 ब) 1967
 क) 1975 ड) 1980
- 8) कोणते तीन देश अण्वस्त्र प्रसारबंदी कराराचे मूळ स्वाक्षरीकर्ते होते?
 अ) अमेरिका, ब्रिटन, फ्रांस ब) अमेरिका, सोविएत संघ, फ्रांस
 क) अमेरिका, ब्रिटन, सोविएत संघ ड) सोविएत संघ, ब्रिटन, फ्रांस
- 9) युरोपियन संघाने ——— हे चलन सुरू केले.
 अ) डॉलर ब) युरो
 क) पौंड ड) येन

- 10) तज्ञाच्यामते ——— हे राष्ट्र एकध्रुवीय जगाच्या केंद्रस्थानी आहे.
अ) यु.एस.ए ब) यु.एस.एस.आर
क) यु.के. ड) चीन
- 11) युनोच्या आमसभेत सदस्य राष्ट्रांला ——— प्रतिनिधी पाठविता येतात.
अ) एक ब) पाच
क) छोन ड) चार
- 12) मानवी हक्क दिन कोणत्या दिवशी साजरा केला जातो?
अ) 10 डिसेंबर 1948 ब) 10 नोव्हेंबर 1942
क) 10 जानेवारी 1944 ड) 10 फेब्रुवारी 1944
- 13) 'START' म्हणजे काय?
अ) States Arms Reduction Talks ब) Strategic Arms Reduction Treaty
क) States Army Reduction Treaty ड) States Army Reduction
- 14) 'वसुंधरा परिषद' ——— साठी प्रसिद्ध आहे.
अ) मानवी हक्क ब) पर्यावरण
क) दहशतवाद ड) निःशस्त्रीकरण

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- 1) सर्वसमावेशक अणुचाचणी बंदी कराराचा (C.T.B.T.) उद्देश काय?
- 2) आशियान (ASEAN) संघटनेच्या सदस्याची नावे सांगा?
- 3) पर्यावरणवाद म्हणजे काय?
- 4) युद्धाची आधुनिक तंत्रे स्पष्ट करा.
- 5) संयुक्त राष्ट्र संघाची प्रमुख अंगे सांगा?
- 6) मानवी हक्क म्हणजे काय?

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- 1) बहुध्रुविय विश्वरचना
- 2) बदलती आंतरराष्ट्रीय परिस्थिती
- 3) निःशस्त्रीकरण
- 4) संयुक्त राष्ट्रची उद्दिष्टे

प्र.४ समकालीन आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील जागतिकीकरणाच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

16

किंवा

दक्षिण आशियामध्ये आर्थिक सहकार्य वाढविण्यासाठी 'सार्क' ची भूमिका सोदाहरण स्पष्ट सांगा.

प्र.5 संयुक्त राष्ट्रच्या सुरक्षा समितीची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.

16

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
POLITICAL SCIENCE (Paper – IV)
Theory of International Politics

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023
 Time: 3:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option and rewrite the sentence. 14

- 1) Who was the First General Secretary U.N.?
 - a) Butrus Butrus Ghali
 - b) Eric Drusmmand
 - c) Kofi Annanan
 - d) Ban-Ki-Moon
- 2) In which year did the unipolar world exist?
 - a) 1985
 - b) 1991
 - c) 1995
 - d) 1999
- 3) Which one of the Following Countries is Recently Admitted to SAARC?
 - a) Afghanistan
 - b) China
 - c) Myanmar
 - d) Thailand
- 4) Who among is not member of 'SAARC'?
 - a) India
 - b) Srilanka
 - c) Maldives
 - d) Thailand
- 5) What do you mean C.T.B.T.?
 - a) Comprehensive Test Ban Talks
 - b) Strategic Arms Reduction Treaty
 - c) Comprehensive Test Ban Treaty
 - d) Common Test Ban Talks
- 6) _____ activities is related to armament?
 - a) War
 - b) Mutual settlement
 - c) Peace
 - d) Arm Limitation
- 7) When 'ASEAN' came into existence?
 - a) 1960
 - b) 1967
 - c) 1975
 - d) 1980
- 8) Which three countries were the original signatories of the NPT?
 - a) US, UK, France
 - b) US, USSR, France
 - c) US, UK, USSR
 - d) USSR, UK, France
- 9) The European Union has introduced _____ currency.
 - a) DOLLAR
 - b) EURO
 - c) POUND
 - d) YEN
- 10) According the scholars, nation of _____ is the center point of Unipolar World Order.
 - a) U.S.A.
 - b) U.S.S.R.
 - c) U.K.
 - d) China

- 11) The member nation may send their _____ representatives in General Assembly of UHO.
 - a) One
 - b) Five
 - c) Two
 - d) Four
- 12) On which day, we are celebrating 'Human Rights'?
 - a) 10th December – 1948
 - b) 10th November – 1942
 - c) 24th January – 1944
 - d) 24th February – 1945
- 13) What do you mean 'START'?
 - a) States Arms Reduction Talks
 - b) Strategic Arms Reduction Treaty
 - c) States Army Reduction Treaty
 - d) States Army Reduction
- 14) 'Earth Summit' is known for _____.
 - a) Human Right
 - b) Environment
 - c) Terrorism
 - d) Disarmament

Q.2 Answer the following Questions (Any Four)

16

- What is purpose of C.T.B.T.?
- Name of the Countries who are member of 'ASEAN'
- What is Environmentalism?
- Modern Techniques of War
- State the Main branches of the United Nations
- What is meant by the Human Rights?

Q.3 Answer the following Questions (Any Two)

12

- a) Multipolar System
- b) Changing International Scenario
- c) Disarmament
- d) Objectives of United Nations

Q.4 Answer the following Question (Any One)

14

Assess an impact of globalization on contemporary international politics.

OR

Illustrate the role of 'SAARC' in the Promotion of economic Co-Operation in South Asia.

Q.5 Explain the composition, powers and functions of Security Council of U.N.

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

HISTORY (Paper - VII)

History of India (1858 AD-1964 AD) (Social & Cultural)

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सुचना:** 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

14

- 1) भारत छोडो आंदोलनावेळी भारताचा व्हाइसरॉय कोण होता?
अ) लॉर्ड माउंटबेटन ब) लॉर्ड कॅनिंग
क) लॉर्ड आर्यविन ड) लॉर्ड लिनलिथगो
- 2) भारतात कॅबिनेट मिशन आले तेव्हा इंग्लंडचे पंतप्रधान कोण होते?
अ) अँटली ब) चर्चिल
क) मॅकडोनाल्ड ड) चॅंबर्लीन
- 3) कोणत्या मुस्लिम विभाजनवादयाने 'Now or Never' हा ग्रंथ लिहीला?
अ) एम. ए. जिना ब) महमद इक्बाल
क) रहमत अली चौधरी ड) सर सय्यद अहमदखान
- 4) 'Thank Day' हा दिवस मुस्लिम लिगने केव्हा साजरा केला?
अ) 1 नोव्हेंबर 1939 ब) 1 नोव्हेंबर 1940
क) 1 नोव्हेंबर 1941 ड) 1 नोव्हेंबर 1942
- 5) युनो चे मुख्यालय कोठे आहे?
अ) लंडन ब) कैरो
क) न्युयार्क सिटी ड) जिनेव्हा
- 6) वायव्य सरहद प्रांतात कायदाभंग चळवळीचे नेतृत्व कोणी केले?
अ) एम. ए. जिना ब) आगाखान
क) महात्मा गांधी ड) खान अब्दुल गफारखान
- 7) राष्ट्रीय काँग्रेसने कोणत्या अधिवेशनात संपूर्ण स्वातंत्र्याचा ठराव पास केला?
अ) 1929 लाहोर ब) 1930 नागपुर
क) 1928 सिमला ड) 1896 पुणे
- 8) आझाद हिंद सेनेच्या महिला रेजिमेंटचे नाव काय आहे?
अ) राणी झाशी रेजिमेंट ब) राणी दुर्गा रेजिमेंट
क) राणी लक्ष्मीबाई रेजिमेंट ड) राणी कुमारी रेजिमेंट
- 9) हैद्राबाद राज्यात 'रझाकार' या संघटनेची स्थापना कोणी केली?
अ) मुहमद निझाम ब) कासिम रिझवी
क) नवाब अली खान ड) इरफान हबिब

- 10) आदय क्रांतीकारक भारतीय महिला म्हणून कोण ओळखली जाते?
 अ) अँनी बेझन्ट ब) सरोजिनी नायडु
 क) मॅडम भिकाई कामा ड) कमला नेहरू
- 11) काश्मीर प्रश्न युनो समोर घेऊन जाण्याचा सल्ला पंडित नेहरूंना कोणी दिला होता?
 अ) लॉर्ड माउंटबॅटन ब) लॉर्ड मिंटो
 क) लॉर्ड आर्यविन ड) लॉर्ड लिनलिथगो
- 12) आझाद हिंद सेनेचे घोषवाक्य कोणते होते?
 अ) चलो दिल्ली ब) इंडिया चलो
 क) भारत चलो ड) स्वदेश चलो
- 13) 1962 च्या युद्धात चिनने भारतात कोणता प्रदेश बळकाविला?
 अ) उत्तर काश्मीर ब) बोर्डोलेड
 क) डोकलाम ड) अक्साई चीन
- 14) भारत पाकिस्तान या देशामधील सिमारेषेचे नाव काय आहे?
 अ) मॅकमोहन लाईन ब) डयुरण्ड लाईन
 क) रॅडक्लिफ लाईन ड) लाईन ऑफ कन्ट्रोल

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) पंचशील तत्वे कोणती होती?
- 2) 1955 च्या बांडुग परिषदेची थोडक्यात माहिती सांगा.
- 3) समलदास गांधीची कामगिरी सांगा.
- 4) सत्याग्रहाचे अर्थ व स्वरूप सांगा.
- 5) 1932 च्या पुणे कराराच्या संदर्भात जातीय निवाडा सांगा.
- 6) 1962 च्या भारत चीन युद्धाविषयी माहिती द्या.

प्र.3 टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

12

- 1) वॉव्हेल योजनेचे गुण व दोष
- 2) हैद्राबाद राज्याविरोधी झालेली पोलीस कारवाई
- 3) मुस्लिम लिगचे जातीयवादी राजकारण
- 4) भारताच्या प्रारंभिक विकासात नियोजन समितीचे योगदान

प्र.4 क्रिप्सचा प्रस्ताव काय होता? भारतातील सर्व प्रमुख राजकीय पक्षांनी तो का फेटाळला.

14

किंवा

संस्थानिकांना भारतात विलिन करण्याच्या संदर्भात सरदार वल्लभभाई पटेल यांनी केलेल्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.

प्र.5 गांधी आर्यविन कराराच्या संदर्भात कायदाभंग चळवळीचे मुल्यमापन करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
HISTORY (Paper - VII)
History of India (1858 AD-1964 AD) (Social & Cultural)

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

- Q.1 Answer the following questions by choosing the correct option. 14**
- 1) Who was the Viceroy of India during Quit India Movement?
 a) Lord Mountbatten b) Lord Canning
 c) Lord Irwin d) Lord Linlithgow
 - 2) Which British Prime Minister sent Cabinet Mission to India?
 a) Attlee b) Charchil
 c) Macdonald d) Chembarlin
 - 3) Which Muslim separatist wrote the book 'Now or Never'
 a) M.A.Jinnha b) Mohmad Iqbal
 c) Rahmat Ali Chaudhari d) Sir Sayyad Ahmadkhan
 - 4) When did Muslim league celebrate 'Thanks Day'?
 a) 01 Nov, 1939 b) 01 Nov, 1940
 c) 01 Nov, 1941 d) 01 Nov, 1942
 - 5) Where is the Head quarter of UNO?
 a) London b) Cairo
 c) New York City d) Geneva
 - 6) Who did lead the Disobedience Movement in the North west frontiers province?
 a) M.A. Jinnha b) Aga khan
 c) Mahatma Gandhi d) Khan Abdul Gaffarkhan
 - 7) In which session Indian National Congress adopt the resolution of complete independence?
 a) 1929, Lahore b) 1930, Nagpur
 c) 1928, Simla d) 1896, Pune
 - 8) What was the name of women's regiment of Indian National Army?
 a) Rani Jhansi Regiment b) Rani Durga Regiment
 c) Rani Laximbai Regiment d) Rani Kumari Regiment
 - 9) Who did establish Razakar organization in Hyderabad State?
 a) Muhamad Nizam b) Kasim Rizvi
 c) NAVAB Ali khan d) Irfan Habib
 - 10) Who is known as mother of Indian revolution?
 a) Annie Bezant b) Sarojini Naidu
 c) Madam Bhikhai Kaama d) Kamala Nehru

- 11)** Who did advise to Pandit Jawaharlal Nehru to put Jammu and Kashmir issue before UNO?
a) Lord Mountbatten b) Lord Minto
c) Lord Irwin d) Lord Linlithgow
- 12)** What was the slogan of Indian National Army?
a) Delhi Chalo b) India Chalo
c) Bharat Chalo d) Swadesh Chalo
- 13)** Which territory of India was captured by China in the war of 1962?
a) North Kashmir b) Bordoland
c) Doklam d) Aksai Chin
- 14)** What is the name of India Pakistan boarder line?
a) Macmohan Line b) Durand Line
c) Radcliffe Line d) Line of Control

Q.2 Write short answer of following questions (Any Four) 16

- What were The Panchasheel principles?
- Give short information about The Bandung Conference of 1955.
- Explain the work of Mr. Samaldas Gandhi.
- Explain the meaning and Nature of Satyagraha.
- Explain the Communal Award with reference of Pune Pact of 1932.
- Give information about India China war of 1962.

Q.3 Write Short notes. (Any Two) **12**

- Merits and Demerits of Wavell Plan
- Police Action against Hyderabad State.
- Communal Politics of Muslim League.
- Role of Planning Commission in the early development of India.

Q.4 What was the Cripps proposal? Why did all Indian political Parties reject it? **14**

OR

Evaluate the work of Sardar Vallabhai Patel to integrate princely states.

Q.5 Assess the Civil Disobedience Movement with reference to Gandhi Irwin Pact. **14**

अ) पद्मा गोळे ब) शांता शेळके
क) प्रिया तेंडलकर ड) विद्या बाळ

Seat No.	
-----------------	--

हिंदी साहित्य का इतिहास

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गये विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर 14
सैं लिखिए।

- 1) ——— कवि रीतिमुक्त कवि नहीं है।
अ) घनानन्द ब) भूषण
क) बोधा ड) आलम
- 2) इनमें से ——— विशेषता सामान्यतः रीतिकालीन काव्य की नहीं है।
अ) रीति निरूपण ब) चमत्कार प्रदर्शन
क) राष्ट्रीय भावना ड) शृंगार रस की प्रमुखता
- 3) रीतिकाल के ——— ने शृंगार, वीर और भक्ति रस की रचनाएं लिखि है।
अ) घनानन्द ब) भूषण
क) सेनापति ड) पद्माकर
- 4) इनमें से आंचलिक उपन्यास ——— है।
अ) शतरंज के मोहरे ब) मैला आंचल
क) गढ़कुण्डहार ड) झूठा सच
- 5) “रतिन भृंग घण्टावली झरित दान मधु नीर” में ——— ऋतु का वर्णन बिहार ने किया है।
अ) ग्रीष्म ऋतु ब) शरद ऋतु
क) पावस ऋतु ड) वसन्त ऋतु
- 6) प्रयोगवाद की ——— सबसे बड़ी विशेषता है।
अ) अभिव्यंजना पर अधिक बल देना
ब) दर्शन—मुक्त होना
क) अनगढ़ता की प्रतिष्ठा
ड) काव्य की गतिशीलता
- 7) केशवदास के ——— निरूपण में विविधता, विस्तार एवं नवीनता है।
अ) अलंकार ब) रस
क) छंद ड) भक्ति
- 8) छायावाद का वास्तविक आरंभ ——— ग्रंथ से माना जाता है।
अ) आँसू ब) इन्दु
क) झरना ड) अनामिका

- 9) इलाचन्द्र जोशी के उपान्यासी में ——— उपन्यास प्रेमचंद का नहीं है।
अ) अस्तित्ववाद ब) आदर्शवाद
क) मनोविश्लेषणवाद ड) मार्क्सवाद
- 10) ——— युग्म सही युग्म है।
अ) बड़े भाई साहब—प्रेमचंद ब) ठाकुर का कुआ—यशपाल
क) बुद्ध का कांटा—मोहन राकेश ड) देवस्थ—जैनेन्द्र
- 11) हिंदी नाटकों का विकासक्रम ——— लेखक की रचनाओं से प्रारम्भ हुआ।
अ) भारतेन्दु ब) जयशंकर प्रसाद
क) उपेन्द्रनाथ अश्य ड) कुम्भनदास
- 12) भूषण को ‘कवि भूषण’ की उपाधि ——— ने दी थी।
अ) महाराज शिवाजी ब) महाराज छत्रसाल
क) महाराज प्रतापसाहि ड) सोलंकी राजा रुद्र
- 13) प्रगतिवादी काव्य की समय सीमा ——— है।
अ) 1920—1936 ई ब) 1936—1943 ई
क) 1950—1960 ई ड) 1900—1918 ई
- 14) ‘नयी कविता’ के ——— प्रवर्तक माने जाते हैं।
अ) डॉ. जगदीश गुप्त ब) मुक्तिबोध
क) भारत भूषण ड) नरेश मेहता

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) भारतेंदु युगीन हिंदी साहित्य पर प्रकाश डालिए।
- 2) कवि रहीम का काव्य परिचय दीजिए।
- 3) 'रेखाचित्र' गद्य साहित्य पर प्रकाश डालिए।
- 4) हिंदी गद्य साहित्य में 'राष्ट्रीय भावना' पर प्रकाश डालिए।
- 5) रीतिकालीन काव्य के प्रमुख भेद कौनसे हैं?
- 6) 'सस्मरण' गद्य विधा का विकास स्पष्ट कीजिए।

प्र.3 टिप्पणियाँ लिखिए ।

12

- 1) दलित विमर्श
- 2) ईसाई मिशनरी
- 3) रीतिकाल का वीर साहित्य
- 4) जीवनी

प्र.4 निम्नलिखित में से किन्हीं एक प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

14

रीतिकालीन साहित्य की विषय वस्तु एवं शैलीगत प्रवृत्तियाँ लिखिए।

अथवा

हिंदी काहानी साहित्य का उदभव और विकास विषद कीजिए ।

प्र.5 प्रयोगवादी कविता का परिचय देकर उसकी सामान्य प्रवृत्तियाँ लिखिए।

14

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
PSYCHOLOGY (Paper – III)
Positive Psychology

Max. Marks: 70

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- Page 1 of 4

- 10) — यांनी PANAS-X चाचणी विकसित केली.
अ) वॅटसन ब) वूडवर्थ
क) कोहलर ड) स्नायडेर
- 11) — यांनी 1995 मध्ये भावनिक बुद्धीमत्ता पुस्तक लिहिले.
अ) गोलमन ब) मॅक्रा
क) मरे ड) आयझॅक
- 12) — प्रक्रियेस पॅनिकर नमुना रूपावली असेही संबोधतात.
अ) भावनिक बुद्धीमत्ता ब) भावनिक स्थिरता
क) भावनिक कथाकथन ड) प्रेरणात्मक कथाकथन
- 13) — आणि — खुशाली प्रारूपाचे सहा भाग विश्लेषित केले.
अ) सूह आणि डॅनिअर ब) ब्रायन आणि वेरॉफ
क) रफ आणि किईस ड) स्नायडेर आणि लोपेझ
- 14) — हे बौद्धवादी तत्वज्ञानाचे अंतिम स्थान आहे.
अ) सत्य-सम्यक उद्देश ब) निर्वण
क) सत्य कृती ड) मन समाधी / सम्मा समाधी

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) सकारात्मक व्यक्तिगत अनुभव विषयी लिहा.
- 2) बौध्दादाचे मार्ग थोडक्यात सांगा.
- 3) सुखाचा गजर उद्दिष्ट सिध्दांत सांगा.
- 4) भावविचाराविषयी सविस्तर कथन करा.
- 5) अपेक्षाविषयी निष्कर्ष लिहा.
- 6) चतुर्थ अग्र दृष्टीकोनाचा अर्थ लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) मानसिक आरोग्याचे समतूल्य संबोधीकरण
- 2) सामूहिक स्व सामर्थ्य
- 3) सकारात्मक युवा विकास
- 4) सामाजिक आर्थिक निवडकता

प्र.४ प्राथमिक प्रतिबंधाची व्याख्या द्या. वांशिक गट, मूले आणि प्रौढासाठी ची प्राथमिक प्रतिबंधाची अंगे आणि प्रतिबंधाची चर्चा करा.

14

किंवा

आशा संज्ञेची व्याख्या द्या. आशा मापन श्रेणी आणि तिचे भाकीत स्पष्ट करा.

प्र.5 सकारात्मक मानसशास्त्राचे पाश्चात्य दृष्टीकोन विषद करा.

14

**Seat
No.**

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

14

- 12) _____ also referred Pannekar Paradigm.
a) Emotional intelligence b) Emotional stability
c) Emotional story telling d) Motivational story telling
- 13) _____ and _____ analyze the six part of well-being model.
a) Suh and Dauler b) Brayan and Veroff
c) Ruff and Keyes d) Snyder and Lopez
- 14) _____ is the final destination in the Buddhist philosophy.
a) Right intension b) Nirvana
c) Right action d) Mindedness

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- a) Write the positive subjective expenses.
b) Write on Path of Buddhism.
c) State the need goal theory happiness.
d) State the affects.
e) Write the outcomes expectancies.
f) Write on the meaning of four front approach.

Q.3 Write Short notes (Any Two) 12

- a) Balanced conceptualizing of mental health
b) Collective self-efficacy
c) Positive Youth Development
d) Sacro economic selectivity

Q.4 Define primary preventions. Discuss components and preventions for ethnic group, children, and elder. 14

OR

Define Hope. Explain scale of hope and its prediction.

Q.5 Describe the Eastern perspectives of Positive psychology. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
ENGLISH (Paper-VII)
Postcolonial Literature

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative. 14

- 1) The line 'the milkland turn to monsters teach' occurs in the poem _____.
 a) Malcolm X, February 1965
 b) In Memoriam: Martin Luther King, Jr.
 c) The Slave Auction
 d) Coaching Centre
- 2) Basudev Sunani is a/an _____ poet.
 a) Oriya
 b) Marathi
 c) Bengali
 d) Assamese
- 3) In the poem *The Slave Auction* the phrase 'defenseless in their wretchedness' is used to describe the condition of _____.
 a) Mothers
 b) fathers
 c) Young girls
 d) Young boys
- 4) The line 'You could not use them both together' occurs in the poem _____.
 a) Coaching Centre
 b) A Different History
 c) A Dead Woman Walking
 d) Search for My Tongue
- 5) In *Waiting for Barbarians*, the Magistrate undertakes a brief visit to the barbarians with an intention _____.
 a) to restore some of the goodwill that previously existed.
 b) to tell them about the coming danger.
 c) to help them hide from Colonel Joll's attack.
 d) to meet his barbarian friends.
- 6) Who, in *Waiting for Barbarians*, says "the people we call barbarians are nomads"?
 a) Warrant Officer Mandel
 b) Colonel Joll
 c) The old prisoner
 d) The Magistrate
- 7) In *Waiting for Barbarians*, the new invention that Colonel Joll talks about is _____.
 a) the telescope
 b) the automatic gun
 c) the sunglasses
 d) the barbarians
- 8) Which of the following statements is not true?
 a) The Magistrate is the narrator of the novel *Waiting for the Barbarians*.
 b) The Magistrate and Colonel Joll talk about hunting.
 c) The Magistrate often visits the capital of the Empire.
 d) The Magistrate addresses the old prisoner as 'Father'.

- 9) Mayotte Capecia loved a white man of _____.
a) England b) France
c) Australia d) America
- 10) A great number of girls from Martinique admitted to Mayotte that they found it impossible marry _____.
a) White men b) black men
c) men of mixed descent d) French men
- 11) Which of the following statements about national literature is not true?
a) A national literature is a literature of combat.
b) It pictures the lives of rich people only.
c) It molds the national consciousness.
d) It assumes the responsibility.
- 12) Jamaica Kincaid is a contemporary _____ writer.
a) Antiguan-American b) South Indian
c) South African d) American-African
- 13) In the story ‘Girl’, the mother instructs her daughter to wash the white clothes on _____.
a) Sunday b) Tuesday
c) Saturday d) Monday
- 14) The story that is not the part of *At the Bottom of the River* is _____.
a) Blackness b) At the Bottom of the river
c) In the Night d) Daughter

Q.2 Answer *any four* of the following questions in brief. **16**

- Bring out Sujata Bhatt's love for Indian culture in the poem *A Different History*.
- Write on the diasporic elements in Sujata Bhatta's poetry.
- What is the image of America presented by June Jordan in the poem *In Memoriam: Martin Luther King Jr.*?
- Comment on the theme of the poem *Coaching Centre*.
- Explain the lines:**
And men, whose sole crime was their hue,
The impress of their Maker's hand,
And frail and shrinking children too,
Were gathered in that mournful band.
- Bring out the aptness of the title of the poem *Dead Woman Walking*.

Q.3 Answer *any two* of the following questions. **12**

- What role does language play in the process of decolonization?
- Write a note on feminism and postcolonial literature.
- Comment on the racial discrimination in postcolonial literature.
- Explain the term 'Gender'.

Q.4 Answer *any one* of the following questions. **14**

- a) Comment on the title of J. M. Coetzee's novel *Waiting for Barbarians*.
- b) Comment on the gender issues in Jamaica Kincaid's *At the Bottom of the River*.

Q.5 Answer the following question.
What, according to Frantz Fanon, are the reciprocal bases of national culture? **14**

- 10) मंदीच्या काळात सार्वजनिक खर्च ---- असावा.
 अ) किमान ब) जास्त
 क) कमी ड) वरील पैकी नाही
- 11) वित्त आयोगाची नेमणूक ---- कडून केली जाते.
 अ) गृहमंत्री ब) प्रधानमंत्री
 क) राष्ट्रपती ड) सर्वोच्च न्यायाधीश
- 12) वित्त आयोगाची नेमणूक घटनेच्या ---- कलमानुसार केली जाते.
 अ) 280 ब) 281
 क) 282 ड) 283
- 13) उत्पन्न कर हे ---- कराचे उदाहरण आहे.
 अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर
 क) विशेष कर ड) राज्य कर
- 14) करमणूक कर हे ---- कराचे उदाहरण आहे.
 अ) प्रत्यक्ष कर ब) अप्रत्यक्ष कर
 क) विशेष कर ड) वरीलपैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) सनातनवाद्यांचा सार्वजनिक ऋणा बाबतचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- 2) वित्तीय धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- 3) संघीय वित्तव्यवस्था म्हणजे काय?
- 4) केंद्र शासनाच्या उत्पन्नाची साधने कोणती?
- 5) 12 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी सांगा
- 6) वित्तीय संकट म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) मौद्रिक आणि वित्तीय धोरणांची परस्परपूरकता स्पष्ट करा.
- 2) केंद्राकडून राज्याकडे साधनांच्या हस्तांतरणाचे निकष कोणते?
- 3) राज्याच्या कर्जबाजारीपणाच्या समस्या कोणत्या?
- 4) सार्वजनिक खर्चाची प्रवृत्ती स्पष्ट करा.

प्र.4 सार्वजनिक ऋणाच्या व्यवस्थापनाची विविध तत्वे स्पष्ट करा.

14

किंवा

भारतातील केंद्र-राज्य वित्तीय संबंध स्पष्ट करा.

प्र.5 प्रत्यक्ष कर आणि अप्रत्यक्ष कर यातील फरक स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

- 12)** Finance commission is appointed under the article _____ of the constitution.
- a) 280 b) 281
c) 282 d) 283
- 13)** Income tax is an example of _____ tax.
- a) Direct tax b) Indirect tax
c) Special tax d) State tax
- 14)** Entertainment tax is an example of _____ tax.
- a) Direct tax b) Indirect tax
c) Special tax d) None of the above

Q.2 Answer any four of the following questions.

16

- Explain the classical view on public debt.
- Explain objectives of fiscal policy.
- What is fiscal federalism?
- What are the sources of revenue of the central government?
- State recommendations of 12th finance commission.
- What is fiscal crisis?

Q.3 Answer any two of the following questions.

12

- Explain the interdependence of monetary and fiscal policies.
- What are the criteria for transfer of resources from centre to state?
- What are the problems of state indebtedness?
- Explain the trends in public expenditure.

Q.4 Explain the various principles of debt management.

14

OR

Explain the center-state financial relationship in India.

Q.5 Explain the difference between direct tax and indirect tax.

14

Seat No.	
-----------------	--

- 9) इतिहास प्रसिध्द लाल किल्ला ---- या मुघल सत्ताधीशाने बांधलेला आहे.
 अ) अकबर ब) बाबर
 क) जहांगीर ड) शहाजहान
- 10) मराठ्यांच्या इतिहासात 14 जानेवारी 1761 रोजी झालेल्या पानीपतच्या ---- युद्धास महत्वपूर्ण स्थान आहे.
 अ) प्रथम ब) द्वितीय
 क) तृतीय ड) चौथे
- 11) टिपू सुलतानच्या राज्याची राजधानी ---- ही होती.
 अ) बंगलोर ब) हैद्राबाद
 क) म्हैसूर ड) श्रीरंगपट्टणम
- 12) तीन महान संस्कृतीचे अद्वितीय संगम ---- या लेण्यांमध्ये झालेले आहे.
 अ) अजंठा ब) भाजे
 क) वेरुळ ड) कार्ले
- 13) खिद्रापूर येथील स्वयंभू कोपेश्वर मंदिराचे बांधकाम ---- या शिलहार राजाने केलेले आहे.
 अ) भोजराजा-पहिला ब) भोजराजा-दुसरा
 क) गुंडासदित्य ड) खिद्रखान
- 14) ---- हे राष्ट्रीय एकत्मता आणि धर्मनिरपेक्षता निर्माण करण्याचे एक महत्वाचे साधन आहे.
 अ) लेणी ब) धर्मशाळा
 क) वस्तुसंग्रहालय ड) मंदिर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) वस्तुसंग्रहालयाचा अर्थ आणि व्याख्या लिहा.
- 2) पर्यटनदृष्टीने छत्रपती शिवाजी वस्तुसंग्रहालयाचे महत्व सांगा.
- 3) इंडियन म्युझियम कोलकत्ता येथील पुरातत्व विभागाचे वर्णन करा.
- 4) दौलताबाद किल्ल्यातील चाँदमिनारची माहिती द्या.
- 5) खिद्रापूर येथील कोपेश्वर मंदिरातील स्वर्गमंडपाची माहिती लिहा.
- 6) एलिफंटा लेण्यांची माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) छत्रपती शिवाजी वस्तुसंग्रहालयातील चित्रकला विभागाची माहिती द्या.
- 2) दौलताबाद किल्ल्याचे ऐतिहासिक महत्व स्पष्ट करा.
- 3) आग्रा शहरातील प्रसिध्द स्थळ ताजमहालाचे वर्णन करा.
- 4) खुल्तावादाचे ऐतिहासिक व धार्मिक महत्व सांगा.

प्र.4 पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून हैद्राबाद येथील प्रसिध्द सालारजंग वस्तुसंग्रहालयाची सविस्तर माहिती लिहा.

14

किंवा

पर्यटकांचे महत्वाचे स्थळ म्हणून गोवळकोंडा किल्ल्याचे महत्व विशद करा.

प्र.5 अजंठा या पर्यटन स्थळाकडे पर्यटक का आकर्षित होतात? चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

- 11)** _____ was the capital city of Tipu Sultan's state.
a) Bangalore b) Hyderabad
c) Mysore d) Srirangapatnam
- 12)** In _____ caves find the sangam of three great cultures.
a) Ajanta b) Bhaja
c) Ellora d) Karle
- 13)** The self existed Koppeshwar temple at Khidrapur was built by _____
shilahar king.
a) Bhojaraja – I b) Bhojaraja – II
c) Gundaraditya d) Khidarkhan
- 14)** _____ is the importance means in creating National integration and secularism.
a) Caves b) Dharmshala
c) Museum d) Temple

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- Write the meaning and definition of museum.
- Explain the tourist importance of Chh. Shivaji museum at Mumbai.
- Describe the archaeological section in Indian Museum at Kolkata.
- Give the information of chandminar at Daulatabad fort.
- Write the Swarg Mandap in kopeshwar temple at Khidrapur.
- Explain the historical importance of shrirangpattanam.

Q.3 Write answers on any two of the following.

12

- Give the information of painting section of Chhatrapati Shivaji Sangrahalay.
- Explain the historical importance of Daulatabad fort.
- Describe the famous place of Tajmahal at Agra city.
- Explain the historical and religious importance of khulatabad.

Q.4 Write the detail information of salarjang museum. Hyderabad as the place of tourist interest.

14

OR

Describe the importance of Govalkonda Fort as the importance of tourist sites.

Q.5 Why the tourist are attracted towards the tourist place of Ajanata? Discuss.

14

Seat No.	
-----------------	--

एका वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास: कादंबरी

Max. Marks: 70

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

14

- 1) 'कोसला' कादंबरीतील पांडुरंग सांगवीकरणे मेसच्या हिशेबाचे काम कोणाकडे सोपविले होते?
अ) रेगे
ब) जोग
क) चव्हाण
ड) वैद्य
- 2) 'कोसला' कादंबरीत 'व्हायोलिन शिकून मुलींना जिंकू' असे पांडुरंगला कोण म्हणतं?
अ) तांबे
ब) मधू देशमुख
क) चक्रपाणी
ड) तांबे
- 3) 'कोसला' कादंबरीत पुणे येथे पांडुरंगच्या नात्यातील कोण होते?
अ) आत्या
ब) भाऊ
क) मावशी
ड) बहीण
- 4) 'कोसला' कादंबरीतील पांडुरंग हा गिरीधरबरोबर कोणत्या महंताकडे गेला होता?
अ) सुरेशबुवा
ब) बंबासबुवा
क) नागेशबुवा
ड) राजेशबुवा
- 5) 'अंताजीची बखर' कादंबरीत नागपूरला जाताना अंताजीस कोणाचा स्नेह लाभला?
अ) देवीसिंग व अकबर
ब) अकबर
क) देवीसिंग
ड) भिकूमल
- 6) सैन्यात घोडी, शस्त्रे स्वतःची असणाऱ्याचा हुद्दा कोणता होता? (संदर्भ: अंताजीची बखर)
अ) बारगीर
ब) शिलेदार
क) हवालदार
ड) जुमळेदार
- 7) 'अंताजीची बखर' कादंबरीत अंताजीचे गुप्तहेर म्हणून कोणते सांकेतिक नाव होते?
अ) विदुर
ब) पोतनीस
क) बक्षी
ड) शलभ
- 8) अंताजीच्या आईचे नाव काय होते?
अ) गोदा
ब) पुरबी
क) फूलवंती
ड) ताईसाहेब

- 9) 'भूमी' कादंबरीतील मैथिली विद्यापीठात कोणत्या विषयाचे अध्यापन करित होती?
- अ) संस्कृत ब) तत्त्वज्ञान
क) इंग्रजी ड) मानसशास्त्र
- 10) 'भुमी' कादंबरीतील मैथिलीच्या मुलाचे नाव काय होते?
- अ) मधू ब) अंशुमन
क) दिनेश ड) प्रेमानंद
- 11) 'भुमी' कादंबरीतील मैथिलीने मद्रास येथील प्राध्यापिकेची नोकरी सोडून कोणत्या शहरात नोकरी पत्करली?
- अ) तिरुपती ब) हैद्राबाद
क) मुंबई ड) बेंगलोर
- 12) 'देशोधडी' ही कादंबरी कोणत्या वर्षी प्रकाशित झाली?
- अ) इ. स. 2000 ब) इ. स. 2005
क) इ. स. 2010 ड) इ. स. 2015
- 13) 'देशोधडी' ही कादंबरीतील सुभाष तावरे कोणते वाद्य वाजवतो?
- अ) बासरी ब) पावा
क) ढोल ड) झांज
- 14) 'देशोधडी' ही कादंबरीतील शुभांगीच्या पतीचे नाव लिहा.
- अ) धोंडिबा तावरे ब) खाशाबा
क) रंगू बोबडे ड) सुभाष तावरे

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) 'कोसला' कादंबरीतील इचलकरंजीकरांनी प्रधान नावाच्या मुलाला कसा त्रास दिला? तो प्रसंग लिहा.
- 2) 'कोसला' कादंबरीतील रमीचे व्यक्तिचित्र रेखाटा.
- 3) 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील पुरबी व अंताजीच्या पहिल्या भेटीचे वर्णन करा.
- 4) 'भुमी' कादंबरीतील आत्या मैथिलीच्या पाठीमागे ठामपणे का उभी राहते?
- 5) 'भुमी' कादंबरीतील देवस्थळीबाईचे दुःख कोणते?
- 6) 'देशोधडी' कादंबरीतील सुभाष तावरेवर पोलिस केस कोणते कारण दाखवून केली जाते?

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- 1) कोसला' कादंबरीतील पांडुरंगच्या पुणे रेल्वे प्रवासाचे कथन करा.
- 2) 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील अंबिवडे येथील लुटालुटीच्या प्रसंगी अंताजी कसे वर्तन करतो?
- 3) 'भुमी' कादंबरीतील अम्माची व्यक्तिरेखा स्पष्ट करा.
- 4) 'देशोधडी' कादंबरीतील बाजीराव आणि भगवानराव यांच्या राजकरणाचे डावपेच लिहा.

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न**14**

- अ) 'समाजव्यवस्थेच्या साच्यात तरुण मुलांचं आयुष्य तंतोतंत बसत नाही.' या विधानाची कोसला कादंबरीच्या आधारे चर्चा करा.
- किंवा**
- ब) 'मैथिलीच्या भुमीचे पाझर म्हणजे तिच्या स्वत्वाचा हुंकार होय.' या विधानाचा भुमी कादंबरीच्या आधारे परामर्श द्या.

प्र.5 'देशोधडी' कादंबरीतील व्यक्तिरेखांचा परिचय करून द्या.**14**

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Marathi (Paper-XVI)

आधुनिक मराठी गद्य

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा:

14

- 1) खामतकर चाळीमध्ये असलेल्या प्रत्येक मजल्यावर किती खोल्यांची संख्या होती?
अ) बावीस ब) तेवीस
क) चोवीस ड) सव्वीस
- 2) मारोतराव धायमोडे हे कोणात्या पोलीस स्टेशनचे वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक होते.
अ) सोपारवाडी ब) गोपारवाडी
क) धारगरवाडी ड) कोपारवाडी
- 3) 'कालचक्र' मध्ये कोणते घराणे अधोरेखित झाले आहे?
अ) इनामदार ब) लिंगाडेसरकार
क) शिंदे सरकार ड) सुभेदार
- 4) 'गुलामगिरी' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
अ) रा. शाहू महाराज ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
क) म. सयाजीराव गायकवाड ड) म. फुले
- 5) बाबास किती लाख रुपयांचे बक्षिस लागले होते?
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) पाच
- 6) 'मेड इन इंडिया' कादंबरीला किती पुरस्कार मिळाले आहे?
अ) पाच ब) चार
क) तीन ड) दोन
- 7) बांदेकर हे व्यावसायाने कोणते काम करत होते?
अ) अधिक्षक ब) प्रबंधक
क) क्लार्क ड) शिपाई
- 8) 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहात एकूण किती कथा आहेत?
अ) चार ब) पाच
क) सहा ड) सात
- 9) 'प्रभाकर' हे मासिक कोणाचे आहे?
अ) भाऊ महाजन ब) बाळशास्त्री जांभेकर
क) म. फुले ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

- 10) जयंत पवार यांना कथासंग्रहाचे नाव कोणी सुचविले होते?
 अ) प्रविण बांधेकर
 ब) अरुण शेवते
 क) सतीश तांबे
 ड) तुळशी परब
- 11) गंभीर स्वरूपाचे लेखक म्हणून जयंत पवार यांची संभावना कोणी केली होती?
 अ) सतीश भावसार
 ब) निखिलेश तांबे
 क) सतीश काळसेकर
 ड) प्रकाश विश्वासराव
- 12) एक चवचाल बार आटपाट नगर मध्ये आहे असे कोणी सांगितले होते?
 अ) अरुण
 ब) महेंद्र
 क) भुजंग
 ड) बाबुजी
- 13) बाळशास्त्री जांभेकर यांनी सुरु केलेल्या नियतकालिकाचे नाव सांगा?
 अ) दर्पण
 ब) प्रभाकर
 क) ज्ञानोदय
 ड) ज्ञानसिंधु
- 14) 'कालचक्र' मधील नायक हा कोणता व्यवसाय करीत होता?
 अ) सायकल रिपिअरि
 ब) घडयाळ दुरुस्ती
 क) छत्री दुरुस्ती
 ड) बॅटरी दुरुस्ती

प्र.2 पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) म. फुले यांच्या लेखनाचे वेगळेपण कशासाठी होते ते लिहा.
- 2) 'कालचक्र' नाटकाचा विषय तुमच्या भाषेत स्पष्ट करा.
- 3) 'मेड इन इंडिया' कादंबरीतील दोन प्रमुख व्यक्तिरेखांचा परिचय करून द्या.
- 4) जयंत पवार यांच्या कथालेखनाची वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
- 5) 'कालचक्र' मधील विश्वासरावाच्या व्यक्तिमत्त्वाचा परिचय करून द्या.
- 6) 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' मधील प्रमुख व्यक्तिरेखा कोणती ते लिहा?

प्र.3 पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (कोणतेही दोन)

12

- 1) पुणे शहर आणि शनिवारवाडा विषयी माहिती लिहा.
- 2) कामगार नेत्याचे भावविश्व जयंत पवार यांच्या कथातून कसे दिसते ते लिहा.
- 3) दादोबा पांडुरंग तर्डकरकर यांचे व्याकरण विषयक विचार स्पष्ट करा.
- 4) कामगार विषयी लेखक जयंत पवार यांची भूमिका विषद करा.

प्र.4 'मेड इन इंडिया' कादंबरीचे वाङ्मयीन विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

14

किंवा

'कालचक्र' मध्ये कौटुंबिक जीवनाची खरी शोकांतिका व्यक्त झालेली आहे साधार स्पष्ट करा.

प्र.5 जयंत पवार यांची कथा 'महानगरीय समाजजीवन' अधोरेखित करते सविस्तर स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Marathi (Paper – XVI)

मराठी भाषेचे व्याकरण

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा:

14

- 1) 'मराठी व्याकरणाचा इतिहास' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
 अ) कृष्ण श्री. अर्जुनवाडकर ब) मो.रा.वाळिंबे
 क) ल.रा. नसिराबादकर ड) वसंत उत्पात
- 2) 'आबांची श्रीमंती डोळ्यात मावत नव्हती' या वाक्यातील भाववाचक नाम कोणते?
 अ) आबा ब) श्रीमंती
 क) डोळा ड) मावणे
- 3) 'तो आपण होऊन माझ्याकडे आला.' या वाक्यातील आत्मवाचक सर्वनाम कोणते?
 अ) तो ब) माझा
 क) आपण ड) आला
- 4) 'तिने रेखीव चित्र काढले होते.' या वाक्यातील गुणविशेषण ओळखा?
 अ) तिने ब) चित्र
 क) काढले ड) रेखीव
- 5) 'रामाने आंबा खाल्ला.' हा क्रियापदाचा कोणता प्रकार आहे?
 अ) सकर्मक ब) अकर्मक
 क) द्विकर्मक ड) त्रिकर्मक
- 6) 'ते गृहस्थ वाचताना किंचित अडखळतात.' या वाक्यातील संख्यावाचक क्रियाविशेषण अव्यय कोणते आहे?
 अ) ते ब) वाचताना
 क) किंचित ड) अडखळतात
- 7) 'पतंग झाडावर अडकला.' या वाक्यातील 'वर' हे कोणते अव्यय आहे?
 अ) शब्दयोगी ब) संख्यावाचक
 क) क्रियाविशेषण ड) शुद्ध शब्दयोगी
- 8) 'प्रयत्न केला तर फायदाच होईल.' या वाक्यातील काळ ओळखा?
 अ) साधा वर्तमानकाळ ब) रीति भूतकाळ
 क) रीति भविष्यकाळ ड) अपूर्ण भूतकाळ
- 9) 'तू लवकर घरी आलास, म्हणजे आपण बागेत जाऊ.' या वाक्यातील संकेतबोधक उभयान्वयी अव्यय ओळखा?
 अ) लवकर ब) घरी
 क) आपण ड) म्हणजे

- 10) 'तो नेहमीच उशिरा येतो.' या वाक्यातील काळ ओळखा?
अ) रीति वर्तमानकाळ ब) रीति भूतकाळ
क) रीति भविष्यकाळ ड) साधा भूतकाळ
- 11) 'ग.दि.माडगूळकर गीते लिहितात.' या वाक्यातील प्रयोग ओळखा?
अ) अकर्मक कर्तरी ब) सकर्मक कर्तरी
क) समापन कर्मणी ड) नवीन कर्मणी
- 12) 'आपलाच माणूस आपल्या नाशाला कारणीभूत होतो.' या अर्थाची म्हण कोणती?
अ) कुऱ्हाडीचा दांडा गोतास काळ ब) करावे तसे भरावे
क) कुडी तशी पुडी ड) खाण तशी माती
- 13) 'खूणगाठ बांधणे' या वाक्यप्रचाराचा अर्थ कोणता?
अ) लग्न करणे ब) निश्चय करणे
क) त्रास देणे ड) नजर रोखणे
- 14) 'chat' या इंग्रजी शब्दाला पर्यायी मराठी शब्द कोणता?
अ) मसाला ब) चटई
क) गप्पा ड) शांतता

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) विशेषणाची व्याख्या सांगून त्याचे प्रकार थोडक्यात लिहा.
- 2) प्रयोग म्हणजे काय? त्याचे प्रकार किती व कोणते ते लिहा.
- 3) वर्तमान काळाचे प्रकार किती व कोणते?
- 4) म्हणीची व्याख्या सांगून कोणत्याही चार म्हणींचा अर्थ लिहा.
- 5) सर्वनाम म्हणजे काय ते सांगून प्रकारांची नावे उदाहरणांसह लिहा.
- 6) पारिभाषिक शब्दाची व्याख्या सांगा व चार पारिभाषिक शब्द अर्थासह लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

12

- 1) शब्दयोगी अव्यय उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- 2) वाक्प्रचाराचा अर्थ सांगून त्याचा भाषेतील वापर स्पष्ट करा.
- 3) नामाची व्याख्या व प्रकार स्पष्ट करा.
- 4) आधुनिक काळातील म्हणी व वाक्प्रचारांची उपयुक्तता स्पष्ट करा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न:

14

काळची व्याख्या सांगून त्याचे प्रकार सविस्तर लिहा.

किंवा

प्रयोगाची व्याख्या सांगून कर्तरी प्रयोगाचे प्रकार विस्ताराने स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न:

शब्दांच्या जातींची नावे सांगून क्रियापद व विशेषण या शब्दजातींची चर्चा करा.

14

Seat No.	
-----------------	--

- 9) मार्क्स बरोबर — या विचारवंताने 'कम्युनिष्ट मॅनिफेस्टो' हा ग्रंथ लिहिलेला आहे.
 अ) लेनिन ब) स्टॅलिन
 क) एंगल्स ड) यापैकी नाही
- 10) — हा नागरी अधिकार मानला जातो.
 अ) मत स्वातंत्र्य व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य ब) संपत्तीचा अधिकार
 क) सार्वजनिक अधिकार ड) यापैकी नाही
- 11) साम्यवादाचा सिद्धांत — यांनी मांडला.
 अ) माओ ब) लेनिन
 क) स्टॅलिन ड) मार्क्स
- 12) प्रतिनिधिक शासन पद्धतीची संकल्पना — या विचारवंताची आहे.
 अ) मिल ब) मार्क्स
 क) हेगेल ड) बेन्थॅम
- 13) अतिरिक्त मूल्यांचा सिद्धांत कोणत्या विचारवंताने मांडला.
 अ) मार्क्स ब) मिल
 क) लेनिन ड) रॉल्स
- 14) जे. एस. मिल ने — चा पुरस्कार केला.
 अ) राजेशाही ब) प्रतिनिधिक शासन
 क) साम्यवाद ड) हुकुमशाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) बर्लिनचे स्वातंत्र्याविषयी विचार सांगा.
- 2) न्यू लेफ्ट मुव्हमेंट
- 3) माओचा सामाजिक परिवर्तनाचा सिद्धांत
- 4) मिलचा उपयुक्तता वादाचा मर्यादा कोणत्या
- 5) अतिरिक्त मूल्यांचा सिद्धांत
- 6) विश्व व्यवस्था सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) रॉल्सच्या न्यायाचा सिद्धांत
- 2) माओची क्रांतीची संकल्पना
- 3) नव मार्क्सवादयांची ज्ञानमीमांसा
- 4) जे. एस. मिलचे प्रतिनिधिक शासनाविषयी विचार

प्र.4 मार्क्सच्या वर्ग संघर्षाच्या सिद्धांताचे परीक्षण करा.

14

किंवा

लोकशाही समाजवाद या विषयावर निबंध लिहा.

प्र.5 नव मार्क्सवादावर चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
POLITICAL SCIENCE (Paper-IX)
Western Political Thought

Day & Date: Thursday, 23-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ pointed out the defects in Bentham's thought.
 - a) Laski
 - b) Mill
 - c) Mark
 - d) Green
- 2) State is the means of Exploitation who said it?
 - a) Hobbes
 - b) Marx
 - c) Lock
 - d) Plato
- 3) Which following book was written by J.S. Mill?
 - a) On Liberty
 - b) Grammar of Politics
 - c) Social Contract
 - d) Das Capital
- 4) In _____ Century the new left movement begun.
 - a) 19th
 - b) 18th
 - c) 20th
 - d) 17th
- 5) _____ Propounded the concept of negative Liberty.
 - a) Berlin
 - b) Mill
 - c) Karl Popper
 - d) Rawal's
- 6) Founder of utilitarian school of thought was _____.
 - a) Hume
 - b) Marx
 - c) Bentham
 - d) James Mill
- 7) The principle of distributive Justice was propounded by _____.
 - a) Rawal's
 - b) Lenin
 - c) Marx
 - d) Mao-Tse-Tung
- 8) Central feature of Immanuel wallensteins work is _____.
 - a) World system
 - b) Regional systems
 - c) Nation
 - d) Under development
- 9) _____ wrote communist manifesto with Marx
 - a) Lenin
 - b) Stalin
 - c) Engels
 - d) None of these
- 10) _____ of the following is regarded as a civil right.
 - a) Freedom of speech and expression.
 - b) Right to property
 - c) Right to public employment
 - d) None of these

- 11)** The theory of communism was propounded by _____.
a) Mao b) Lenin
c) Stalin d) Marx
- 12)** _____ Thinker's idea of representative government.
a) Mill b) Marx
c) Hegel d) Bentham
- 13)** Which Thinker's Concept of surplus value.
a) Marx b) Mill
c) Lenin d) Rawal's
- 14)** J.S. Mill Supported
a) Monarchy b) Representative Government
c) Communism d) Dictatorship

Q.2 Attempt any four of the following Questions. 16

- a) What is Berlin's views on liberty?
- b) New left movement.
- c) Mao's theory of social change.
- d) Which are the Limitations of Mill's Utilitarianism.
- e) Theory of surplus value.
- f) World system theory

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Rawl's theory of Justice.
- b) Idea of Mao Zedong's revolution.
- c) E Pistemology of neo- Marxist.
- d) J.S. Mills views on representative government.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- a) Examine theory of class struggle. **OR**
b) Write an essay on democratic socialism.

Q.5 Discuss Neo- Marxism **14**

Seat No.	
----------	--

व्यावसायिक वर्गः ग भारतीय साहित्य

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) महाश्वेता देवी ---- भाषा की लेखिका है।
अ) मराठी
ब) बंगला
क) कन्नड
ड) तमिल
- 2) महाश्वेता देवी का जन्म ---- में हुआ।
अ) 1926
ब) 1924
क) 1925
ड) 1927
- 3) महाश्वेता देवी ---- विचारधारा से प्रभावित है।
अ) धार्मिक
ब) दार्शनिक
क) सांस्कृतिक
ड) साम्यवादी
- 4) अग्निगर्भ में ---- मजदूरो का असंतोष चित्रित है।
अ) खदान
ब) कारखाना
क) भूमिहीन
ड) नील
- 5) काली सांतरा ---- पत्र का संपादक है।
अ) क्रांति
ब) जिला वार्ता
क) भूमि
ड) सवेरा
- 6) 'अग्निगर्भ' उपन्यास का प्रमुख पात्र ---- है।
अ) बसाई टूडू
ब) काली सांतरा
क) देउकी मिसिर
ड) कोई भी नहीं
- 7) 'अग्निगर्भ' में ---- आदिवासियों का चित्र है।
अ) कोल
ब) मीडीया
क) गोंड
ड) संथाल

- 8) जयकांतन ——— भाषा के साहित्यकार है।
अ) बांगला
क) हिंदी
ब) कन्नड
ड) तमिल
- 9) 'जंगल के दावेदार' नामक रचनापर महाश्वेता देवी को ——— पुरस्कार से सम्मानित किया गया है।
अ) मंगला प्रसाद
क) साहित्य अकादमी
ब) राष्ट्रगौरव
ड) भाषागौरव
- 10) 'अधूरे मनुष्य' कहानी संग्रह के रचनाकार ——— है।
अ) जयकांतन
क) जयशंकर प्रसाद
ब) चंद्रशेखरन नायर
ड) मोहन राकेश
- 11) जयकांतन की मृत्यु ——— में हुई।
अ) 2016
क) 2015
ब) 2017
ड) 2018
- 12) 'युगसंधि' कहानी के रचयिता ——— है।
अ) चटर्जी
क) महाश्वेता देवी
ब) जयकांतन
ड) अमृतलाल नागर
- 13) महाश्वेता देवी की मृत्यु ——— में हुई।
अ) 2016
क) 2019
ब) 2018
ड) 2017
- 14) बसाई टूडू ——— है।
अ) अग्निदेवता
क) अग्निबीज
ब) अग्निदिव्य
ड) अग्निगर्भ

प्र.2 निम्नलिखित में से कीन्ही चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) 'अधूरे मनुष्य' कहानी संग्रह के नारी पात्र स्पष्ट किजिए।
- 2) 'पूरब और पश्चिम' कहानी में नारी जीवन स्पष्ट किजिए।
- 3) 'अधूरे मनुष्य' में मानवीय संवेदना स्पष्ट किजिए।
- 4) मघई का चरित्र – चित्रण स्पष्ट किजिए।
- 5) 'अधूरे मनुष्य' कहानियों में वर्तमान समस्याएँ स्पष्ट किजिए।
- 6) मातो डोम का चरित्र – चित्रण स्पष्ट किजिए।

प्र.3 टिप्पणियाँ लिखिए। (चार में से दो)

12

- 1) काली सांतारा
- 2) द्रौपदी का चरित्र – चित्रण
- 3) 'अधूरे मनुष्य' कहानी संग्रह की विशेषताएँ स्पष्ट किजिए।
- 4) 'अग्निगर्भ' उपन्यास का उद्देश्य स्पष्ट किजिए।

- प्र.4** 'अधूरे मनुष्य' कहानी संग्रहों में मध्यवर्गीय समाज जीवन स्पष्ट किजिए। **14**
अथवा
'युगसंधि' कहानी की कथावस्तु स्पष्ट किजिए।
- प्र.5** बसाई टूडू का चरित्र-चित्रण स्पष्ट किजिए। **14**

Seat No.	
----------	--

HINDI (Paper – VIII)

व्यावसायिक वर्ग: अनुवाद सिद्धांत और प्रयोग

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

2) Figures to the right indicate full marks.

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) वैज्ञानिक एवं तकनीकी अनुवाद में भाषा की सबसे बड़ी विशेषता ——— होती है ।

अ) सरलता	ब) वस्तुनिष्ठता
क) सृजनात्मकता	ड) गतीशीलता
- 2) नाट्यानुवाद की सबसे बुनियादी समस्या ——— से संबंधित है ।

अ) चरित्र – चित्रण	ब) कथानक
क) सांस्कृतिक परिवेश	ड) हास्य – व्यंग्य
- 3) ‘अनुवाद कला’ ग्रंथ के लेखक ——— है ।

अ) भोलानाथ तिवारी	ब) सारंग शास्त्री
क) नगेंद्र	ड) हरिवंशराय बच्चन
- 4) ——— में अनुवादक को मूल लेखक की आत्मा में प्रवेश करना पड़ता है ।

अ) विधि अनुवाद	ब) विज्ञापन के अनुवाद
क) समाचार पत्रिकाओं के अनुवाद	ड) सृजनात्मक साहित्य के अनुवाद
- 5) ——— कोश में एक ही शब्द के अनेक पर्यायवाची शब्द दिए जाते हैं ।

अ) पर्यायवाची	ब) त्रिभाषिक
क) द्विभाषिक	ड) वर्णनात्मक
- 6) भारत जैसे विशाल राष्ट्र में राष्ट्रीय एकता और अखण्डता के लिए ——— की नितांत आवश्यकता है ।

अ) मौलिक साहित्य सृजन	ब) अनुवाद
क) पत्रकारिता	ड) प्रयोजनमूलक हिन्दी

- 7) जब एक भाषा की लिपि को बदलकर दूसरी भाषा की लिपि में लिखा जाता है, तब उसे ——— कहते हैं।
अ) संपादन
क) मूल्यांकन
ब) पुनरीक्षण
ड) लिप्यंतरण
- 8) अनुवादक को कम से कम ——— भाषाओं का ज्ञान होना आवश्यक है।
अ) दो
क) चार
ब) तीन
ड) पाँच
- 9) अनुवाद में संगणक का महत्व ——— के रूप में है।
अ) अंग
क) लक्षण
ब) उपकरण
ड) तत्त्व
- 10) अनुवादक को ——— कहा जाता है।
अ) लेखक
क) रचनाकार
ब) कवि
ड) दुभाषिया
- 11) भारतीय भाषाओं में परस्पर अनुवाद की दिशा में ——— यह संस्था कार्यरत है।
अ) राष्ट्रभाषा संस्थान
क) साहित्य अकादमी
ब) हिन्दी अकादमी
ड) भारतीय साहित्य मंच
- 12) मशीनी अनुवाद को ——— भी कहते हैं।
अ) यांत्रिक अनुवाद
क) शब्दानुवाद
ब) साहित्यानुवाद
ड) विज्ञापन अनुवाद
- 13) 'Recreation' को हिन्दी में ——— कहते हैं।
अ) पुनः कथन
क) पुनरुक्ति
ब) पुनः सृजन
ड) बाद में
- 14) अनुवाद करने के पश्चात् अनुवादक अनूदिन सामग्री का ——— करता है।
अ) रूपान्तरण
क) छाया अनुवाद
ब) पुनरीक्षण
ड) पत्रकारिता

प्र.2 निम्नलिखित में से कीन्ही चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) साहित्येतर अनुवाद के कौन – कौन से क्षेत्र हैं।
- 2) दिवभाषी कोश किसे कहते हैं।
- 3) लिप्यंतरण किसे कहते हैं।
- 4) मशीनी अनुवाद से क्या तात्पर्य है?
- 5) अनुवाद में पुनरीक्षण की आवश्यकता क्यों होती है?
- 6) अनुवाद से संबंधित दो संस्थाओं का संक्षिप्त परिचय दीजिए।

- प्र.3 1) निम्नलिखित मराठी अनुच्छेद का हिन्दी में अनुवाद किजिए। 06**
- रवींद्रनाथांनी एका महान उद्देश्यपूर्तीचे कार्य केले. त्यांनी संपूर्ण मानवजातीला सहानुभूती, सत्य आणि प्रेमसूत्रात बांधले. विश्वभारती हे त्यांचे आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ आहे, ज्यात संपूर्ण विश्व सामावले आहे. या संस्थेने विद्यार्थ्यांना आंतरराष्ट्रीयत्वाचे प्राथमिक शिक्षण दिले व ते समजविण्याचा प्रयत्न केला. परस्पर संबंध मानव जातीचे खरे स्वरूप, सभ्यतेची गूढ सूत्रे त्यांनी सांगितली, जी पौर्वात्य आणि पश्चिमात्यांना एकतेच्या सूत्रात बांधू शकतील.
- 2) निम्नलिखित अंग्रेजी अनुच्छेद का हिन्दी में अनुवाद किजिए। 06**
- Literature consists of a body of compositions which appeal to our imagination by means of their matter and manner. There are two broad divisions of literature of power. Indian literature is one, though written in many languages. Some scholars have, however, questioned this statement. These argument is that literature is language based and since there are many languages in India, Indian Literature cannot be one.
- प्र.4 विधि साहित्य के अनुवाद की समस्याओं पर प्रकाश डालिए। 14**
- अथवा**
- अनुवाद की सार्थकता, प्रासंगिकता एवं व्यावसायिक परिदृश्य पर प्रकाश डालिए।
- प्र.5 अनुवादक के गुणों का विवेचन कीजिए। 14**

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
ENGLISH (Paper-VIII)
Translation Studies

Day & Date: Thursday, 23-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. 14

- 1) Jyoti is about _____ years old.
 - a) Twenty
 - b) Eighteen
 - c) Sixteen
 - d) Fifteen
- 2) Arun Athavale works parttime in _____.
 - a) College library
 - b) Sramik Samachar
 - c) Lokmat Press
 - d) Skai Press
- 3) Jyoti addresses her father _____.
 - a) Baba
 - b) Dad
 - c) Bhai
 - d) Pappa
- 4) Jyoti's brother Jayaprakash is doing _____.
 - a) M.A.
 - b) M.B.B.S.
 - c) Law
 - d) M.Sc.
- 5) Jyoti is pregnant of _____ months.
 - a) Six
 - b) Seven
 - c) Eight
 - d) Nine
- 6) Vijay Tendulkar's Marathi play 'Kanyadan' was first published in _____.
 - a) 1982
 - b) 1983
 - c) 1984
 - d) 1985
- 7) Arun Athavale's parents have _____ children.
 - a) Two
 - b) Four
 - c) Seven
 - d) Five
- 8) A.P.J. Abdul Kalam was born on _____ at Rameshwaram.
 - a) 15th Oct. 1929
 - b) 15th Oct. 1930
 - c) 15th Oct. 1931
 - d) 15th Oct. 1932
- 9) A.P.J. Abdul Kalam's aim was to become _____.
 - a) An Air force pilot
 - b) A Collector
 - c) A Scientist
 - d) An Engineer
- 10) The First part of A.P.J. Abdul Kalam's wings of fire is titled as _____.
 - a) Contemplation
 - b) Orientation
 - c) Creation
 - d) Preface
- 11) As a child, A.P.J. Abdul Kalam used to borrow books from _____.
 - a) Iyadurai Soloman
 - b) Ramanand Sastry
 - c) STR Manickam
 - d) Arvandan

- 12) A.P.J. Abdul Kalam obtained B.Sc. degree in the subject _____ from st. Josph College.
 a) Physics b) Electronics
 c) Biology d) Chemistry
- 13) A.P.J. Abdul Kalam's wings of fire was first published in _____.
 a) 1998 b) 1999
 c) 1997 d) 2000
- 14) _____ was the elder brother of A.P.J. Abdul Kalam.
 a) Ahmed Jallauddin b) Mustafa Kamal
 c) Mahmad d) Kasim

Q.2 Answer the following question in brief (Any four)

16

- Why do seva and Jayaprakash oppose Jyoti's decision to marry Arun Athavale?
- Describe Arun's mannerism?
- Comment on Arun Athavale's family
- Describe A.P.J. Abdul Kalam's parents.
- How did Zohara help A. P. J. Abdul Kalam to seek admission in M.I.T.?
- Comment on professor Dhawan's educational qualification.

Q.3 answer the following question. (Any Two)

12

- Discuss the types of machine translation.
- What are the problems of translations?
- What is literary translation?
- Translate the following passage into Marathi

The high priest of Rameshwaram temple, Pakshi Lakshmana Sastry, was a very close friend of my father's one of the most vivid memories of my early childhood is of the two men, each in his traditional attire, discussing spiritual matters when I was old enough to ask questions, I asked my father about the relevance of prayer, my father told me there was nothing mysterious about prayer, Ratner, prayer made possible a communion of the spirit between people, "when you pray", he said. "You transcend your body and become a part of the cosmos which knows no division of wealth, age, caste or creed."

Q.4 Answer the following questions.

14

- Discuss the theme of inter-caste marriage from Vijay Tendulkar's play 'Kanyadan'.

OR

- Comment on the character of Jyoti in Vijay Tendulkar's play 'Kanyadan'

Q.5 Write a detailed note on A.P.J. Abdul Kalam's as a scientist, contribution to India?

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
KANNADA (Paper – XVI)
Study of Translation

Day & Date: Thursday, 23-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) ಅನುವಾದ ಒಂದು _____
 - 1) ಕಲೆ
 - 2) ಶಾಸ್ತ್ರ
 - 3) ತರ್ಕ
 - 4) ಶೈಲಿ
- 2) ಇದು ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಅವರಿಗೆ ನೋಬಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕಾವ್ಯ -
 - 1) ಗೀತಾಂಜಲಿ
 - 2) ಕುಸುಮಾಂಜಲಿ
 - 3) ತಿಲಾಂಜಲಿ
 - 4) ದೇವಾಂಜಲಿ
- 3) ರೂಪಾಂತರಣ ಪದದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಂವಾದಿ ಪದ -
 - 1) ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಲೇಶನ್
 - 2) ಎಡಾಪ್ಟೇಷನ್
 - 3) ಎಕ್ಸ್‌ಪೆನ್ಸನ್
 - 4) ಕ್ಯಾಪಿಟೇಶನ್
- 4) Atmosphere ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ -
 - 1) ಪರಿಸರ
 - 2) ನಿಸರ್ಗ
 - 3) ವಾತಾವರಣ
 - 4) ಹವಾಮಾನ
- 5) ರೇಡಿಯೊ ಇದು _____ ಶಬ್ದ -
 - 1) ಕನ್ನಡ
 - 2) ಮರಾಠಿ
 - 3) ಸಂಸ್ಕೃತ
 - 4) ಇಂಗ್ಲಿಷ್
- 6) ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತೆಗಳು ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಕವಿ -
 - 1) ಕುವೆಂಪು
 - 2) ವರ್ಧನ್‌ವರ್ತ್
 - 3) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ
 - 4) ಬೈರನ್
- 7) ಉಚಲ್ಯಾ ಇದು _____ ಭಾಷೆಯ ಆತ್ಮಕತೆ -
 - 1) ಕನ್ನಡ
 - 2) ಮರಾಠಿ
 - 3) ತೆಲುಗು
 - 4) ಇಂಗ್ಲಿಷ್
- 8) ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ -
 - 1) ಕನ್ನಡ ಕವಿ
 - 2) ಬಂಗಾಳಿ ಕವಿ
 - 3) ಗುಜರಾತಿ ಕವಿ
 - 4) ಪಂಜಾಬಿ ಕವಿ
- 9) ದುಭಾಷಿಯರ ಮೂಲಕ ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಅನುವಾದ -
 - 1) ಭಾವಾನುವಾದ
 - 2) ಶಾಬ್ದಿಕ ಅನುವಾದ
 - 3) ಆಶು ಅನುವಾದ
 - 4) ಭಾಯಾನುವಾದ

- 10) ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನುವಾದಕರು -
 1) ದಂಡೆ 2) ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.
 3) ಕಣವಿ 4) ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್
- 11) ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬಿರುಗಾಳಿ ನಾಟಕ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ _____ ನಾಟಕದ ಅನುವಾದ
 1) ಜೂಲಿಯಸ್ ಶೀಸರ್ 2) ಮ್ಯಾಕ್‌ಬೆತ್
 3) ಟೆಂಪೆಸ್ಟ್ 4) ಕಿಂಗ್‌ಲಿಯರ್
- 12) ಹ್ಯಾಮ್‌ಲೆಟ್ ನಾಟಕ ಬರೆದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕಕಾರ -
 1) ವಿಲಿಯಮ್ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ 2) ಮಿಕಾಯಿಲ್ ಫೈನ್
 3) ಟೆನೆಸ್ ವಿಲಿಯಮ್ 4) ಟೋನಿ
- 13) ಇಲಿಯಡ್ ಕಾವ್ಯದ ಕವಿ
 1) ರೂಸೋ 2) ವ್ಯಾಸ
 3) ವಾಲ್ಮಿಕಿ 4) ಹೋಮರ್
- 14 ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸೆಯ ಲೇಖಕ -
 1) ಬಾಲಚಂದ್ರ ಜಯಶೆಟ್ಟಿ 2) ಕುವೆಂಪು
 3) ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ 4) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ

ಪ್ರ.2 ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

16

- 1) ಶಾಬ್ದಿಕ ಅನುವಾದ ಎಂದರೇನು?
- 2) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನುವಾದಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- 3) ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನುವಾದಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- 4) ಅನುವಾದವೆಂದರೇನು
- 5) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮರಾಠಿ ಆತ್ಮಕತೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ
- 6) ಮರಾಠಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೈರಪ್ಪನವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ

ಪ್ರ.3 ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ

12

- 1) ಅನುವಾದಕನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ
- 2) ಅನುವಾದದ ಮಹತ್ವ
- 3) ಭಾವಾನುವಾದ
- 4) ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆ

ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) ಅನುವಾದದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಅನುವಾದ ಒಂದು ಕಲೆಯೋ ಅಥವಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೋ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ

ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

14

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	
-----------------	--

- 9) गुजरात प्रांतात असहकार आंदोलनाचे नेतृत्व — या स्त्रीने केले होते.
अ) कस्तुरबा ब) भक्तिबा
क) नंदुबेन ड) नर्मदाबेन
- 10) — आझाद हिंद फौजेतील महिला लष्करी अधिकारी होत्या.
अ) लक्ष्मी सेहगल ब) उषा मेहता
क) हंसा मेहता ड) विना दास
- 11) पुण्यात — सत्याग्रहाचे नेतृत्व डॉ. इंदुमती नाईक या स्त्रीने केले होते.
अ) बार्डोली ब) चंपारण्य
क) बिळाशी ड) मुळशी
- 12) — या संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या पहिल्या महिला अध्यक्षा होत्या.
अ) डॉ. अँनी बेझंट ब) विजयालक्ष्मी पंडित
क) इंदिरा गांधी ड) सरोजिनी नायडू
- 13) 1930 मध्ये स्त्री कामगार संघटना — पक्षाच्या वर्चस्वाखाली होत्या.
अ) साम्यवादी ब) काँग्रेस
क) समाजवादी ड) भारतीय जनता दल
- 14) — हे वर्ष महिला वर्ष म्हणून साजरे करण्यात आले.
अ) 1970 ब) 1972
क) 1984 ड) 1975

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) संघटीत क्षेत्रातील महिलांविषयी माहिती द्या.
ब) वेश्या व्यवसायातील स्त्रीयांविषयी थोडक्यात सांगा.
क) रामायण व महाभारतकालीन स्त्रियांची स्थिती सांगा.
ड) कोठारी आयोगातील तरतुदी सांगा.
इ) सविनय कायदेभंग चळवळीतील स्त्रियांचा सहभाग सांगा.
ई) कापड गिरण्यातील स्त्रियांचे कार्य सांगा.

प्र.3 टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

12

- अ) असंघटीत क्षेत्रातील महिला
ब) सुलतानकालीन स्त्री शिक्षण
क) स्त्रियांची कामगार चळवळ
ड) राजकीय संघटनांमधील स्त्रियांचा सहभाग

प्र.4 कौटुंबिक व कृषिक्षेत्रातील महिलांची कामे सांगा.

14

किंवा

प्राचीन भारतीय स्त्री शिक्षणाचा आढावा.

प्र.5 भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील क्रांतीकारी स्त्रियांच्या सहभागाची चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
HISTORY (Opt. Paper – II)
Women in Indian History

Day & Date: Friday, 24-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**14**

- 1) In Shahada Protest of 1972 thousands of Sheduled tribes Mens and Womens come together at _____ District.
 - a) Dhule
 - b) Solapur
 - c) Pune
 - d) Sangali
- 2) _____ organized the domestic maid servants.
 - a) Godavari Parulekar
 - b) Tarabai Shinde
 - c) Kaenila Sorabatti
 - d) Kasturba Gandhi
- 3) The first Prostitute act was passed in _____.
 - a) 1921
 - b) 1922
 - c) 1923
 - d) 1924
- 4) 'Women's Voice' organization _____ was established.
 - a) Mumbai
 - b) Madras
 - c) Delhi
 - d) Banglore
- 5) The age of _____ women's has also right of 'Upnayana' in Vedic Period.
 - a) 7
 - b) 8
 - c) 9
 - d) 10
- 6) Dhrutrashtas wife _____ was a famous and Scholar women in Mahabharat.
 - a) Kunti
 - b) Madri
 - c) Satyawati
 - d) Gandhari
- 7) Missionaries have started women education in _____ Period.
 - a) Medieval
 - b) Sultan
 - c) Colonial
 - d) Post Independence
- 8) 'Devalrani' was a scholar woman in the period of _____.
 - a) Sultan
 - b) Mughal
 - c) Maratha
 - d) British
- 9) No cooperative movement has lead in Gujarat under the leadership of _____.
 - a) Kasturbaa
 - b) Bhaktibaa
 - c) Nanduben
 - d) Narmadaben
- 10) _____ was the Women army officer of Azad Hind Sena.
 - a) Laxmi Sehgal
 - b) Usha Mehta
 - c) Hansa Mehta
 - d) Vina Das

- 11) _____ Satyagraha has lead under the leadership of Dr. Indumati Naik in Pune.
a) Bardoi b) Champaranya
c) Bilashi d) Muiashi
- 12) _____ was the first female President of UNO.
a) Dr. Ani Bezant b) Vijayalaxmi Pandit
c) Indira Gandhi d) Sarojini Naidu
- 13) Women's workers organization was under the dominance of _____ party in 1930.
a) Communist b) Congress
c) Socialist d) Bharatiya Janta Dal
- 14) The Year _____ was declared as the women's year.
a) 1970 b) 1972
c) 1984 d) 1975

Q.2 Write the short answers. (Any Four) 16

- a) Give information about federated women's
- b) State in brief the Prostitution women's in India.
- c) State the condition of women during Ramayana and Mahabharat period.
- d) State the provisions of Kothari Commission.
- e) State the contribution of Women in Civil Disobedience Movement.
- f) State the work of women's in textile.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 12

- a) Women's work in Unorganized Sectors.
- b) Women education in Sultanate Period.
- c) Women's workers movement.
- d) Women's Involvement in Political Party.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- a) State the work of women's in Family and Agriculture sector.
- OR**
- b) Trace the women's education in Ancient India.

Q.5 Discuss the Revolutionary Women's involvement in Indian Freedom movement. 14

Seat No.	
-----------------	--

The Thoughts of Mahatma Phule & Dr. Babasaheb Ambedkar

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

14

- 1) ——— मध्ये बोर्ड ऑफ एज्युकेशनची स्थापना करण्यात आली.
अ) 1840 ब) 1841
क) 1842 ड) 1843
 - 2) ——— मध्ये एल्फिन्स्टन हायस्कूल ची स्थापना करण्यात आली.
अ) 1825 ब) 1824
क) 1823 ड) 1818
 - 3) 1821 मध्ये ——— ची स्थापना करण्यात आली.
अ) पुना कॉलेज ब) बॉम्बे स्कूल
क) संस्कृत कॉलेज ड) वाडिया कॉलेज
 - 4) 'द बॉम्बे नेटिव्ह एज्युकेशन अँड स्कूल बुक सोसायटीचे अध्यक्ष कोण होते?
अ) एल्फिन्स्टन ब) जॉन माल्कम
क) महात्मा फुले ड) विलियम चॅपलिन
 - 5) महात्मा फुले यांनी मुलींची पहिली शाळा ——— येथे सुरू केली.
अ) मुंबई ब) नगर
क) सातारा ड) पुणे
 - 6) 'जस्टीस अँड ह्यूमॅनिटी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ब) थॉमस पेन
क) मार्टिन लूथर किंग ड) महात्मा फुले
 - 7) ——— हे सत्यशोधक समाजाचे मुखपत्र होते.
अ) दिनबंधू ब) सुधाकर
क) मुक्तायक ड) इंदुप्रकाश
 - 8) 'शेतकऱ्यांचा असूड' हा ग्रंथ केव्हा लिहिला?
अ) 1884 ब) 1880
क) 1883 ड) 1881

- 9) महात्मा फुले यांच्या इतिहास चिंतनाचा गाभा कोणता आहे?
 अ) नैसर्गिक हक्क
 ब) वैश्विक सत्य
 क) बहुजन समाजाच्या गुलामगिरीचा शोध
 ड) मानवी हक्क
- 10) महात्मा फुले यांनी आपल्या कोणत्या ग्रंथात स्त्रियांच्या दर्जाविषयी चर्चा केली आहे?
 अ) शेतकऱ्यांचा आसूड
 ब) सार्वजनिक सत्यधर्म
 क) गुलामगिरी
 ड) सत्सार
- 11) 'कॉमन सेन्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) रोमिला थोपर
 ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 क) थॉमस पेन
 ड) महात्मा फुले
- 12) महात्मा फुले यांना 'शुद्र तत्वज्ञानी' असे कोण म्हणतो?
 अ) राजर्षी शाहू महाराज
 ब) शरद पाटील
 क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 ड) विठ्ठल रामजी शिंदे
- 13) अस्पृश्यांसाठी पहिली प्राथमिक शाळा कोणत्या भारतीय सुधारकाने स्थापन केली?
 अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 ब) महात्मा फुले
 क) विठ्ठल रामजी शिंदे
 ड) सयाजीराव गायकवाड
- 14) 'दुष्काळ निवारण आयोग' केव्हा पास झाला?
 अ) 1863
 ब) 1864
 क) 1865
 ड) 1866

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) वूडचा खलिता-1854
 ब) झिरपण्याचा सिध्दांत
 क) सत्यशोधक समाजाचे तत्वज्ञान
 ड) सांस्कृतिक शोषण
 इ) जातीव्यवस्था
 ई) 19 व्या शतकातील शेती व्यवस्था

प्र.3 टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

12

- अ) महात्मा फुलेंचे स्त्री विषयक कार्य.
 ब) महात्मा फुलेंचे वाङ्मयीन कार्य.
 क) महात्मा फुले यांचे शेतकऱ्यांविषयी कार्य
 ड) महात्मा फुले आणि कामगार चळवळ.

प्र.4 महात्मा फुले यांचे धार्मिक विचार स्पष्ट करा.

14

किंवा

महात्मा फुले यांनी केलेल्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.5 महात्मा फुले यांचे सामाजिक विचार स्पष्ट करा.

14

**Seat
No.**

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct option.

14

- 1) Board of Education is established in _____.
a) 1840 b) 1841
c) 1842 d) 1843
- 2) Elphinstane High School is established in _____.
a) 1825 b) 1824
c) 1823 d) 1818
- 3) _____ was established in 1821.
a) Poona College b) Bombay School
c) Sanskurit College d) Wadiya College
- 4) Who was the president of the Bombay Native Education and school book society?
a) Elphistone b) Jhon Malcom
c) Mahatma Phule d) William Chaplin
- 5) Mahatma Phule started the first girl's school at _____.
a) Mumbai b) Nagar
c) Satara d) Pune
- 6) Who wrote a book 'Justice and Humanity'?
a) Dr. Babasaheb Ambedkar b) Thomas Pen
c) Martain Luthor King d) Mahatma Phule
- 7) _____ was a Mouth Piece of Satyashodhak Samaj?
a) Dinbandhu b) Sudharak
c) Muknayak d) Induprakash
- 8) When was wrote a book 'Shetkaryacha Asud'?
a) 1884 b) 1880
c) 1883 d) 1881
- 9) What was the core part of Mahatma Phule's thinking of history?
a) Natural Rights
b) Universal Truth
c) The discovery of Slavery of Bahujan Samaj
d) Human Right
- 10) In which books Mahatma Phule was discussed the status of woman?
a) Shetkaryancha Asud b) Sarvajanic Satya Dharma
c) Gulmgiri d) Satsar
- 11) Who wrote a book 'Common Sense'?
a) Romila Thappar b) Dr. Babasaheb Ambedkar
c) Thomas Pen d) Mahatma Phule

- 12)** Who says 'Plebeian Philosopher' to Mahatma Phule?
a) Rajarshi Shahu Maharaj b) Sharad Patil
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Vittal Ramaji Shinde
- 13)** Who was the first native reformer to start the first Primary School for untouchables?
a) Dr. Babasaheb Ambedkar b) Mahatma Phule
c) Vitthal Ramaji Shinde d) Sayairao Gaikwad
- 14)** When was passed, Dushkal Nivaran Ayog?
a) 1863 b) 1864
c) 1865 d) 1866

Q.2 Write short answer on any four of the following **16**

- a) Wood's Despatch - 1854
- b) Theory of Filtration.
- c) Philosophy of Satyashodhak Samaj
- d) Cultural exploitation
- e) Caste system
- f) Agrarian system at the 19th century

Q.3 Write short answer (any two) **12**

- a) Work of Mahatma Phule's towards women.
- b) Work of Mahatma Phule's to literary.
- c) Work of Mahatma Phule's peasant
- d) Labour movements and Mahatma Phule

Q.4 Explain the Religious thoughts of Mahatma Phule. **14**

OR

Describe the Educational work of Mahatma Phule.

Q.5 Explain the social thoughts of Mahatma Phule. **14**

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
ECONOMICS (Paper - XII)
International Trade & Finance

Day & Date: Saturday, 25-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- [illegible]

- 10) खालीलपैकी ——— हे WTO चे पूर्वरूप आहे.
 अ) ओपेक (OPEC) ब) गॅट (GATT)
 क) आय.बी.आर.डी. (IBRD) ड) आय.एम.एफ.(IMF)
- 11) ——— फेरीच्या वाटाघाटीने डब्लू.टी.ओ. (WTO) च्या स्थापनेस सुरुवात झाली.
 अ) उरुग्वे ब) दोहा
 क) जिनीव्हा ड) वरीलपैकी नाही
- 12) सन ——— पासून भारत सरकारने आपल्या उदार व्यापार सुधारणांना सुरुवात केली.
 अ) 1990 ब) 1992
 क) 1993 ड) 1991
- 13) सरकारने सुरु केलेले ——— प्रोत्साहन कार्यक्रम हे सार्वजनिक धोरण उपायांच्या स्वरूपात आहेत.
 अ) निर्यात ब) आयात
 क) सेवा ड) चलनविषयक
- 14) ——— या ठिकाणी बहुराष्ट्रीय कंपन्या आपले उत्पादन करते.
 अ) स्वस्त वस्तू ब) स्वस्त कामगार पुरवठा
 क) आर्थिक शाश्वतता ड) वरीलपैकी नाही

प्र.2 पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) व्यापारतोलातील समतोल आणि असमतोल म्हणजे काय?
 ब) स्थिर विनिमय दराचे गुण स्पष्ट करा.
 क) जागतिकीकरणाचे व्यापारावरील परिणाम कोणते?
 ड) गॅट (GATT) आणि डब्लू. टी. ओ. (WTO) मधील फरक स्पष्ट करा.
 इ) जगतिक बँक आणि भारत.
 ई) सन 1991 पासून भारतातील व्यापार सुधारणांचे परिणाम सांगा.

प्र.3 पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

12

- अ) निर्यात प्रोत्साहनासाठी विविध साधने स्पष्ट करा.
 ब) आशिया विकास बँकेचे यश आणि अपयश स्पष्ट करा.
 क) विशेष आर्थिक क्षेत्राच्या भूमिकेची चर्चा करा.
 ड) विदेशी व्यापार गुणक स्पष्ट करा.

प्र.4 पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (कोणताही एक)

14

- अ) सन 1991 पासून भारताच्या व्यापार धोरणाचा आढावा/सिंहावलोकन स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) भारताच्या आंतरराष्ट्रीय कर्जाच्या समस्यांची चर्चा करा.

प्र.5 पुढील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

- जागतिक व्यापार संघटनेची वैशिष्ट्ये आणि कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

- 11)** _____ round negotiations initiated the establishment of WTO.
a) Uruguay b) Doha
c) Geneva d) None of these
- 12)** Government of India started their liberal trade reforms from _____.
a) 1990 b) 1992
c) 1993 d) 1991
- 13)** The _____ promotion programmers initiated by the government are in the form of public policy measures.
a) export b) import
c) service d) monetary
- 14)** Where do Multinational Corporations choose to set up their production?
a) Cheap goods b) Cheap labour supply
c) Economic sustainability d) None of these

Q.2 Answer any four of the following questions. (Any Four) 16

- What is equilibrium and disequilibrium in the balance of payment?
- Explain the merits of fixed exchange rate.
- What are the impacts of liberalization on trade?
- Explain the difference between GAAT and WTO.
- World Bank and India.
- Give the impact of trade reforms since 1991 in India.

Q.3 Answer any two of the following questions. (Any Two) **12**

- Explain the various instruments of export promotion.
- Explain the achievements and failure of Asian Development Bank.
- Discuss the role of Special Economic Zone.
- Explain foreign trade multiplier.

Q.4 Answer any one of the following questions. (Any One) 14

- a)** Explain the review of India's trade policy since 1991.

OR

- b) Discuss the problems of India's international debt.**

Q.5 Answer the following question. **14**

Explain the objectives and functions of WTO.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester – IV) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Optional HISTORY (Paper – V)
History of India (650 A.D.-1200 A.D.) (Social & Cultural)

Day & Date: Monday, 27-02-2023
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

14

- हे ——— प्रसिद्ध वैदमलशास्त्रज्ञ होते.
 अ) चक्रमणीदत्त
 ब) आर्यभट्ट
 क) पाणिनी
 ड) कात्सायन
- प्राचीन काळातील मानव सामाजिक व कौटुंबिक जबाबदारी पार पाडण्यासाठी ——— आश्रमाचा उपयोग करीत असे.
 अ) ब्रम्हचर्याश्रम
 ब) ग्रहस्थाश्रम
 क) वानप्रस्थाश्रम
 ड) संन्यासाश्रम
- शंकराचार्याचे तत्त्वज्ञान ——— म्हणून ओळखले जाते.
 अ) अद्वैत
 ब) द्वैत
 क) विशिष्टाद्वैत
 ड) द्वैताद्वैत
- वरिष्ठ वर्णीय स्त्री आणि कनिष्ठ वर्णीय पुरुष यांच्यातील विवाहाला ——— असे म्हणतात.
 अ) गांधर्व
 ब) राक्षस
 क) अनुलोम
 ड) प्रतिलोम
- वेरुळाचे जगप्रसिद्ध एकपाषाणी कैलास मंदिर ——— यांनी खोदले.
 अ) कृष्ण – पहिला
 ब) राजेंद्र – पहिला
 क) रामपाल
 ड) रामराज
- दक्षिण भारतातील जैन धर्माचे प्रमुख शिक्षण केंद्र ——— बनले.
 अ) म्हैसूर
 ब) श्रवणबेळगोळ
 क) श्रीरंगपट्टणम
 ड) बेंगलोर
- गीतगोविंद काव्याचे कवी ——— होय.
 अ) रत्नाकर
 ब) बाणभट्ट
 क) जयदेव
 ड) श्रीहरी
- जैनधर्माचे 24 वे तीर्थनकर ——— होय.
 अ) आदीनाथ
 ब) ऋषभदेव
 क) महावीर
 ड) पार्श्वनाथ
- रेखाशिखर शैलीचा विकास ——— प्रदेशात झाला.
 अ) कर्नाटक
 ब) महाराष्ट्र
 क) ओरिसा
 ड) तामिळनाडू

10. राजतरंगिणी हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
अ) कालिदास
क) कौटिल्य
ब) कल्हण
ड) हेमचंद्र
11. मदुराई मधील ——— मंदिर हे भव्य गोपूर शैलीचे प्रतिक आहे.
अ) मिनाक्षी
क) विष्णु
ब) शिव
ड) सुर्य
12. हयुएनत्संग हा चिनीप्रवासी ——— यांच्या काळात भारतात आले होते.
अ) चंद्रगुप्त मौर्य
क) समुद्रगुप्त
ब) सम्राट अशोक
ड) हर्षवर्धन
13. चोल राजे ——— पंथाचे आश्रयदाते होते.
अ) बौद्धधर्म
क) वैष्णवधर्म
ब) जैनधर्म
ड) यापैकी नाही
14. दक्षिण भारतातील ——— हे वास्तुकला व शिल्पकला यांचे शिक्षण देणारे केंद्र होते.
अ) महाबलीपुरम
क) पट्टदकल
ब) ऐहोळे
ड) तंजावर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

1. प्राचीन भारताच्या (इ. स. 650 – 1200) सामाजिक स्थितीचे वर्णन करा.
2. प्राचीन भारतीय विद्यापीठाची नावे लिहा.
3. मिमांसा शिक्षणाची माहिती द्या.
4. शिक्षणपद्धतीच्या प्रकाराची नावे लिहा.
5. मंदिर वास्तुकलेमधील मुख्य प्रकाराचे वर्णन करा.
6. पांडय घराण्यातील प्रसिद्ध मंदिराची नावे लिहा.

प्र.3 टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

12

1. नालंदा विद्यापीठ
2. अजंठा चित्रकला
3. जैनधर्माची शिकवण
4. स्त्रीयांची स्थिती

प्र.4 गौतम बुद्धांचे चरित्र आणि शिकवण स्पष्ट करा.

14

किंवा

इ.स. 650 ते इ.स. 1200 या काळातील शिल्पकला व मंदिर वास्तुकला विशद करा.

प्र.5 गुप्तोत्तर कालच्या अभ्यासासाठी वाङ्मयीन साधनांचे महत्त्व विशद करा.

14

**Seat
No.**

Set	P
-----	---

Day & Date: Monday, 27-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative **14**

- 1) _____ was the famous medical scientist.
a) Chakramanidatt b) Aryabhatt
c) Panini d) Katsyayan
- 2) Ancient people of _____ Ashram was used to perform to the social and family responsibilities.
a) Brahmacharya b) Grahasthashram
c) Vanprasthashram d) Sanyasashram
- 3) Sankharacharya's philosophy is known as _____.
a) Adavata b) Davatta
c) Vshitadavata d) Davaitavaita
- 4) The marriage between higher caste woman and lower caste man was called _____ marriage.
a) Gandharva b) Rakshas
c) Anulom d) Pratilom
- 5) _____ carved the world famous monolithic Kailas temple at Ellora.
a) Krushna-I b) Rajendra-I
c) Rampal d) Ramraj
- 6) _____ become the main centre of south India learning of Jainism.
a) Mysore b) Shravanbelagola
c) Shreerangampattanam d) Bangalore
- 7) _____ was a poet of Getgovind poetry.
a) Ratnakar b) Banbhattacha
c) Jaidev d) Shrihari
- 8) Twenty fourth Tirthankar of Jain religion is _____.
a) Aadinath b) Rushabhadev
c) Mahaveer d) Parshwanath
- 9) _____ region development the Rekhashikhar style.
a) Karnataka b) Maharashtra
c) Odessa d) Tamilnadu
- 10)The treatise "Rajtarangini" was written by _____.
a) Kalidas b) Kalhan
c) Koutilya d) Hemchandra
- 11) At Madurai _____ temple was magnificent symbol of Gopur style.
a) Minakshi b) Shiv
c) Vishnu d) Sun

- 12) Huien-tsang Chinese traveler visited India _____ period.
a) Chandragupta Maurya b) Samrat Ashok
c) Samudragupta d) Harshvardhan
- 13) The chole Rulers wave patron of _____
a) Buddhism b) Jainism
c) Vaishnavism d) None of these
- 14) _____ was Architecture and Sculpture education centre of south India.
a) Mahabalipuram b) Ehole
c) Pattadkal d) Tanjavar

Q.2 Answer the following (Any Four)

16

- 1) Explain the social stratification in Ancient India. (650 to 1200 AD)
- 2) Write the names of Ancient Indian University.
- 3) Explain the school of Mimamsa.
- 4) Write the kinds name of education system.
- 5) Describe the main kinds of Temple Architecture.
- 6) Write the names of ruler pandya's famous temple.

Q.3 Write short notes (Any Two)

12

- a) Nalanda university
b) Ajanta Painting
c) Teaching of Jainism
d) Position of woman

Q.4 Write answer any one of the following:

14

- a) Explain the life of Buddhas and teaching of Buddhism.**

OR

- b) Discuss the sculptures and temple architecture during the period of 650 A.D. to 1200 A.D.**

Q.5 Describe the importance of literary sources for the study of post Gupta Period.

14